

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY SKARYSZEW**

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO**

Autor: mgr Dorota Sowa

Łódź, październik 2012 r.

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Podstawy prawne i materiały wyjściowe	5
1.2.	Przedmiot i cel opracowania	6
1.2.1.	Przedmiot i cel Studium	7
1.3.	Określenie zasięgu terenu objętego prognozą	9
1.4.	Powiązania projektu z innymi dokumentami.....	9
1.4.1.	Powiązania projektu Studium z innymi dokumentami	12
2.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	13
3.	STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena	14
3.1.	Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania	14
3.1.1.	Powiązania zewnętrzne.....	14
3.1.2.	Charakter funkcjonalno – przestrzenny gminy i jej dotychczasowe zagospodarowanie	14
3.2.	Charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego.....	15
3.2.1.	Położenie geograficzne	15
3.2.2.	Rzeźba terenu i geomorfologia.....	15
3.2.3.	Budowa geologiczna i warunki gruntowe	16
3.2.4.	Surowce mineralne.....	17
3.2.5.	Warunki glebowe	17
3.2.6.	Warunki wodne	18
3.2.7.	Warunki klimatyczne.....	20
3.2.8.	Szata roślinna	21
3.2.9.	Krajobraz.....	23
3.2.10.	Powiązania przyrodnicze z otoczeniem	23
3.2.11.	Formy ochrony przyrody i Natura 2000	24
3.2.12.	Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego	27
3.3.	Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej.....	32
3.4.	Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy	34
4.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	37
5.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY	39
5.1.	Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej.....	39
5.2.	Rozszerzenie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego.....	44
5.3.	System przyrodniczy gminy	45
6.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z	

	PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWA-NIA DOKUMENTU.....	46
7.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	58
8.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	71
9.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	73
10.	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU	74
11.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	76
12.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	76
13.	WNIOSKI DO PROGNOZY	81

Spis rysunków:

- Rys. 1. Prognoza oddziaływania na środowisko – miasto i gmina Skaryszew (skala 1:10 000)

1. WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie powstało dla potrzeb projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew (zwanego dalej projektem Studium...). Zmiana dotyczy dwóch obszarów:

- A. sołectwa Nowy Maków w granicach administracyjnych;
- B. części miasta Skaryszew wyznaczonej: - ul. Cichą, ul. Chopina, ul. Wyszyńskiego, dz. dr. Nr ew. 850, dz. dr. Nr ew. 799, południową granicą dz. Nr ew. 784, ul. Partyzantów, południową granicą. dz. Nr ew. 741/2, północnymi granicami dz. ew. nr 741/2, 742/2, 743/2, 744, 745, 746/5, 747, 748, 749/1, 749/2, 750/2, 751, 752, 753, 754, dz. dr. Nr ew. 662, ul. Krasickiego, ul. Zachodnią, ul. Partyzantów.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą), w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wynika z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie uwzględnił wymogi według stanu prawnego obowiązującego od dnia 15 listopada 2008 r. i został uzgodniony z właściwymi organami:

1. Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Radomiu pismem znak: PPIS-Ł-ZNS.711-10/11 z dnia 01.08.2011 r., który uzgodnił zakres prognozy oddziaływania na środowisko do projektu Studium..., iż prognoza powinna:
 - a) zawierać:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
 - streszczenie w języku niespecjalistycznym;
 - b) określać:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
 - przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, a w szczególności na: ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat z uwzględnieniem zależności między tymi elementami
 - c) przedstawiać:
 - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.
2. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie pismem znak: WOOŚ-I.411.226.2011.JD z dnia 17 sierpnia 2011 r., który ustalił uzgodnił, iż:
 - a) zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);

- b) w prognozie należy przedstawić wpływ założeń i planowanych przedsięwzięć, uwzględnionych w przedmiotowym planie na wszystkie formy ochrony przyrody wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2009, Nr 151, poz. 1220 ze zm.), a w szczególności na Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża – Makowiec zgodnie z rozporządzeniem Nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005 r. *w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Iłża – Makowiec* (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 105, poz. 2948) – stopień szczegółowości.

Zakres tematyczny niniejszej prognozy sporządzanej dla projektu Studium... uwzględnia wytyczne ww. organów.

1.1. Podstawy prawne i materiały wyjściowe

Podstawę prawną sporządzenia poniższego opracowania stanowią:

- Uchwała Nr VIII/56/2011 z dnia 12 maja 2011 roku Rady Miejskiej w Skaryszewie *w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew*;
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);

Ponadto przy opracowywaniu prognozy wykorzystano:

- zagospodarowanie przestrzenne, prawo budowlane:
 - ✓ ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. 2010 r., Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
 - ✓ rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);
 - ✓ ustawa z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. *o cmentarzach i chowaniu zmarłych* (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (teksty jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.)¹
 - ✓ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
- ochrona środowiska, ochrona przyrody:
 - ✓ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tekst jedn. Dz. U. 2009 r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *prawo ochrony środowiska* (tekst jedn. Dz. U. 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
 - ✓ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397);

- powierzchnia ziemi:
 - ✓ ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tekst jednolity Dz. U. 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. *prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981, z późn. zm.);
- odpady:
 - ✓ ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (tekst jednolity Dz. U. z 2012, poz. 391 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- gospodarka wodno-ściekowa:
 - ✓ ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (tekst jednolity z Dz. U. 2006 r., Nr 123, poz. 858 z późn. zm.);
 - ✓ ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *prawo wodne* (tekst jedn. Dz. U. 2012, poz. 145 z późn. zm.);
- powietrze, hałas:
 - ✓ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. Nr 120, poz. 826) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. poz. 1109);
- zabytki:
 - ✓ ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.);
 - ✓ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011r. *w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. Nr 113 poz. 661).

1.2. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania ustaleń projektu Studium... na środowisko obszaru objętego zmianą dotychczasowej polityki przestrzennej gminy, tj. sołectwa Nowy Maków w jego administracyjnych granicach oraz części miasta Skaryszew. Warto zaznaczyć, iż obowiązek sporządzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy został wprowadzony w polskim ustawodawstwie z dniem 15 listopada 2008 r. Aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew¹ zostało sporządzone przed powyższym obowiązkiem.

W zakresie powiązań i oddziaływań zewnętrznych oraz w celu możliwości oceny zasadności i prawidłowości wyznaczonych w projekcie Studium... kierunków ochrony środowiska przyrodniczego zakres poszerzono poza opisywany obszar - przyjęto „kołnierz” oddziaływania ustaleń projektu Studium..., którego granicami są granice administracyjne gminy.

¹ Przyjęte Uchwałą Nr XIII/156/2000 Rady Miasta i Gminy Skaryszew z dnia 28 kwietnia 2000 r.

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w projekcie Studium... kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu, naruszą zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- a) wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania studium, ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia,
- b) ocenę skutków oddziaływania przyjętych kierunków zagospodarowania gminy na środowisko, a co za tym idzie określenie wpływu nowego przeznaczenia terenów na poszczególne rodzaje użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów,
- c) wprowadzenie ustaleń umożliwiających działalność gospodarczą na analizowanym terenie i zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej przy równoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej i trwałości procesów przyrodniczych,
- d) ocenę na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Reasumując prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami projektu Studium..., a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń projektu Studium na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

1.2.1. Przedmiot i cel Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest narzędziem służącym do osiągnięcia i realizacji celów stawianym wobec zagospodarowania przestrzennego gminy. Przyjęte ustalenia Studium... stanowią zobowiązanie własne samorządu gminy do prowadzenia określonej polityki przestrzennej dotyczącej zasobów i uwarunkowań rozwojowych gminy. To podstawowy dokument koordynacji działań przestrzennych.

Studium... posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego.

Studium... jest materiałem określającym uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego oraz wskazującym kierunki polityki przestrzennej gminy.

Podstawą sporządzenia Studium... jest szczegółowa diagnoza aktualnej sytuacji gminy w skali regionu z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy w zakresie: zewnętrznych warunków rozwoju, sfery społecznej, sfery gospodarczej, infrastruktury technicznej, sfery ekologicznej, sfery kulturowej, podstawowych szans i problemów rozwoju gminy. Wynikają one z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu; stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego (w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej); prawa własności gruntów; jakości życia mieszkańców oraz zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Na podstawie określonych uwarunkowań zostały wyznaczone podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie:

- kierunków ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego gminy;
- kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy (w tym: rozwój sieci osadniczej z obszarami zabudowanymi i wskazanymi do zabudowy, kierunki rozwoju komunikacji oraz podstawowych systemów infrastruktury komunalnej z zadaniami dla realizacji celów publicznych);
- kierunki rozwoju terenów otwartych (w tym wskazane do zachowania i ochrony obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz tereny systemu przyrodniczego);

Określono ponadto standardy i zasady gospodarowania w poszczególnych elementach struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz tereny wskazane do objęcia opracowaniami szczegółowymi.

Przyjęte kierunki rozwoju gminy znalazły odzwierciedlenie w określeniu:

- obszarów objętych lub wskazanych do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego i głównych jego zagrożeń,
- obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w tym tereny wyłączone z zabudowy),
- obszarów zabudowanych i obszarów, które mogą być wskazane do zabudowy,
- kierunków rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszarów do realizacji celów publicznych,
- obszarów wskazanych do sporządzenia prawa miejscowego.

Elaborat Studium... stanowi:

- Część tekstową – załącznik nr 1:
 - ✓ uwarunkowania rozwoju – część I,
 - ✓ kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy – część II
- Część graficzną – załącznik nr 2:
 - ✓ rysunek przedstawiający kierunki rozwoju w skali 1:10000 oraz 1:25000.

Obecna zmiana Studium... ma na celu:

1. Uściślenie przebiegu układu komunikacyjnego dróg krajowych S 12 na terenie sołectwa Nowy Maków i DK nr 9 (obwodnica Skaryszewa) na terenie miasta Skaryszew oraz dostosowanie do nich układów urbanistycznych istniejącej i projektowanej zabudowy
2. Uporządkowania żywiłowego ruchu budowlanego poprzez wyznaczenie terenów mieszkaniowych. Podstawowym założeniem projektowym była idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.
3. Wyznaczenie i określenie zasad odwadniania terenu sołectwa Nowy Maków.
4. W części miasta Skaryszew aktywizację gospodarczą obszarów przylegających do planowanej obwodnicy DK. 9

1.3. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą

Obszar objęty prognozą obejmuje sołectwo Nowy Maków w granicach administracyjnych (obszar A) oraz część miasta Skaryszewa wyznaczonej: - ul. Cichą, ul. Chopina, ul. Wyszyńskiego, dz. dr. Nr ew. 850, dz. dr. Nr ew. 799, południową granicą dz. Nr ew. 784, ul. Partyzantów, południową granicą. dz. Nr ew. 741/2, północnymi granicami dz. ew. nr 741/2, 742/2, 743/2, 744, 745, 746/5, 747, 748, 749/1, 749/2, 750/2, 751, 752, 753, 754, dz. dr. Nr ew. 662, ul. Krasickiego, ul. Zachodnią, ul. Partyzantów (obszar B).

Decyzja o przystąpieniu do sporządzania zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew została podjęta uchwałą Nr VIII/56/2011 z dnia 12 maja 2011 roku Rady Miejskiej w Skaryszewie.

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar przedstawiony na rysunku prognozy. W zakresie powiązań i oddziaływań zewnętrznych zakres poszerzono poza opisywany obszar do granic administracyjnych gminy.

1.4. Powiązania projektu z innymi dokumentami

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z członkostwa w Unii Europejskiej. Spośród dokumentów programowych Unii istotnych dla wprowadzania koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju należy wyróżnić:

- *VI Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór”* – jest to już szósty program polityki ekologicznej Unii, który formułuje 4 priorytetowe cele działania w zakresie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010:
 - ✓ zmiany klimatyczne – celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 8% w latach 2008 – 2012 (wspieranie zużycia odnawialnych źródeł energii);
 - ✓ przyroda i bioróżnorodność – przywrócenie struktury i funkcjonowania systemów przyrodniczych;
 - ✓ środowisko a zdrowie – redukcja zagrożenia pestycydami i chemikaliami;
 - ✓ zasoby naturalne i odpady – zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenie ilości odpadów.

wyznaczają one cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska i na jego podstawie przyjmowane są programy lokalne, regionalne i krajowe;

- *„Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE”*, która za jeden z głównych celów uznaje ochronę środowiska naturalnego poprzez:
 - ✓ zachowanie potencjału Ziemi,
 - ✓ respektowanie ograniczeń naturalnych zasobów,
 - ✓ zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego i poprawy jego jakości,
 - ✓ przeciwdziałanie i ograniczenie zanieczyszczeniu środowiska,
 - ✓ propagowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, tak by oddzielić wzrost gospodarczy od degradacji środowiska.

Ponadto wyodrębniono siedem głównych wyzwań, którym przypisano cele ostateczne i operacyjne oraz działania:

- ✓ ograniczenie zmian klimatycznych oraz wzrost zużycia biopaliw (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału paliw alternatywnych),
 - ✓ proekologiczna przebudowa modelu transportowego (wzrost udziału transportu kolejowego, wodnego i publicznego w strukturze transportu ogółem),
 - ✓ promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji (zwiększenie udziału ochrony środowiska w rozwoju gospodarczym),
 - ✓ racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi (unikanie ich nadmiernej eksploatacji) oraz zahamowanie degradacji różnorodności biologicznej,
 - ✓ zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego (bezpieczeństwo i wysoka jakość produktów żywnościowych, produkcja i użytkowanie środków chemicznych w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i środowiska),
 - ✓ promowanie integracji i solidarności społecznej oraz stabilnej jakości życia,
 - ✓ włączenie zagadnień zrównoważonego rozwoju do wszystkich polityk sektorowych.
- „*Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” – dokument programowy Komisji Europejskiej, który obejmuje rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku; pośród celów nadrzędnych mających znaczenie dla środowiska wskazano osiągnięcie celu 20/20/20 w zakresie klimatu i energii - ograniczenie emisji CO₂ (nawet o 30%), zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Cele przedstawione w ww. dokumentach Wspólnoty Europejskiej są podstawą rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce.

Najważniejszym z nich jest *Konstytucja Rzeczypospolitej Polski*, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo².

Politykę państwa w zakresie ochrony środowiska wyznaczają m.in.

- „*Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju*”³ – pierwsza próba określenia wizji Polski do roku 2025 wskazująca główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej, rozwoju gospodarki i polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i regionalnej. Strategia oparta została na koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju.
- „*II Polityka Ekologiczna Państwa*”⁴ – określa cele oraz zakres działań na rzecz ochrony środowiska w trzech horyzontach czasowych: 2002, 2010, 2025 (pierwsze dwa okresy związane z procesem integracji z Unią Europejską). Wskazuje on narzędzia ochrony środowiska (instytucjonalne, prawne, gospodarcze, naukowe) oraz problemy związane ze współpracą międzynarodową, ze szczególnym uwzględnieniem UE. Za główny cel uznaje zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych.

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483.

³ Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Rada Ministrów, Narodowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy Ministra Środowiska, Warszawa, 2000.

⁴ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 r. i Sejm RP w sierpniu 2001 r.

- „*Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*”⁵ – to dokument strategiczny wskazujący na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4-8 latach. Stanowi o konieczności wprowadzenia w życie zasad zrównoważonego rozwoju. Główne cele to m.in.:
 - ✓ uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
 - ✓ aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
 - ✓ udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
 - ✓ ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody,
 - ✓ poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa uchwalany jest wojewódzki, powiatowy lub gminny program ochrony środowiska. Integralną część programu ochrony środowiska stanowi plan gospodarki odpadami.

- „*Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018*”⁶ – to program, który wskazuje działania, niezbędne do realizacji, aby poprawić stan środowiska. Przedstawia opracowaną strategię działań na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 r., w ramach której identyfikuje 5 obszarów priorytetowych dla Mazowsza tj. poprawa jakości środowiska, racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, ochrona przyrody, poprawa bezpieczeństwa ekologicznego, edukacja ekologiczna społeczeństwa. Wyznacza cele średniookresowe i działania na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 r. w celu realizacji założonych priorytetów. Ponadto wskazuje możliwości wykonania założeń programowych (konieczne inwestycje, szacunkowe koszty). Istotną rolę odgrywają również wskaźniki, dzięki którym w kolejnych latach możliwe będzie określenie kierunku zmian zachodzących w środowisku. Powyższy dokument stanowi politykę ekologiczną województwa mazowieckiego.
- „*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skaryszew na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016*” (aktualizacja) – to opracowanie mające na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska oraz zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie. Jest to długoterminowy plan strategiczny do 2016 r. i jednocześnie plan wdrożeniowy na lata 2009-2012. Poszczególne cele i kierunki działań stanowią podstawowe kierunki rozwoju miasta i gminy w oparciu o wytyczne określone na szczeblach krajowym, wojewódzki i powiatowym. Główne cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska wyznaczone dla gminy, realizowane przez cele operacyjne to:
 - ✓ rozwój infrastruktury technicznej – budowa urządzeń zaopatrzenia w wodę, urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami, stymulowanie i wspieranie ponadgminnych inwestycji drogowych, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych i rozwój transportu publicznego, zapewnienie mieszkańcom i podmiotom gospodarczym dostaw energii zgodnie z ich potrzebami;
 - ✓ Rozwój lokalnej gospodarki, w tym rolnictwa i przetwórstwa rolno - spożywczego oraz powstawania pozarolniczych miejsc pracy a także rozwój funkcji rekreacyjno-

⁵ „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, Minister Środowiska, Warszawa, 2008.

⁶ „Program Ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2012.

wypoczynkowych – wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój turystyki, rekreacji i wypoczynku, promocja walorów i zasobów gminy;

- ✓ Ochrona zasobów i poprawa stanu środowiska przyrodniczego – systematyczne prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji proekologicznego stylu życia wśród mieszkańców, pełna ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego.

Dla osiągnięcia w/w celów *Program...* określa strategię ich realizacji poprzez wytyczenie kierunków działań. Ponadto przedstawia harmonogram realizacji zadań (z zakresu: ochrony powietrza atmosferycznego, ograniczenia hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, zasobów wodnych i gospodarki wodno – ściekowej, ochrony powierzchni ziemi, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i zasobów naturalnych, edukacji ekologicznej) w przedziale krótko i długo okresowym oraz system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

- „*Plan Gospodarki Odpadami dla miasta i gminy Skaryszew (aktualizacja)*”⁷ – zawiera on analizę stanu gospodarki odpadami na terenie gminy (rodzaj, ilość, źródła powstawania odpadów oraz system zbierania odpadów), z której wynika, że na badanym obszarze istnieje potrzeba jego wdrożenia i realizacji zadań z niego wynikających. Przedstawia prognozę zmian w gospodarce odpadami wynikające m.in. ze zmian demograficznych. Określa cele długo- i krótkoterminowe dla gospodarki odpadami komunalnymi. Za najważniejszy cel strategiczny gminy w zakresie gospodarki odpadami należy przyjąć zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania powstałych odpadów. Ich realizacją będzie się odbywała poprzez kontynuację powszechnego systemu segregacji odpadów oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. W części końcowej przedstawia harmonogram realizacji poszczególnych zadań z uwzględnieniem instrumentów finansowania oraz sposób monitoringu i oceny wdrażania planu.

Ponadto przy sporządzaniu Prognozy wykorzystano:

- ✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skaryszew – część I (Uwarunkowania rozwoju) i część II (Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy) opracowane w 1999/2000 roku;
- ✓ Tekst i rysunek projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew;
- ✓ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone dla gminy i miasta Skaryszew przez Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawie – Oddział Terenowy w Radomiu w 2005 r.

1.4.1. Powiązania projektu Studium z innymi dokumentami

W celu koordynacji zamierzeń projektowych na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia zasady określone w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego wykonane na szczeblu krajowym⁸ i wojewódzkim⁹.

⁷ Jest to integralna część „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skaryszew” – aktualizacja

⁸ „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” (KPZK 2030) – została przyjęta przez rząd uchwałą z dnia 13 grudnia 2011 r.

⁹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego uchwalony 7 czerwca 2004 r. przez Sejmik Województwa Mazowieckiego

W projekcie Studium... w celu określenia głównych kierunków zagospodarowania i rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, jako generalny kierunek działania. Zrównoważony rozwój, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰ to: **„rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”**.

2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Zgodnie z ustawą „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz uzgodnieniami, co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie przyjęto układ treści odpowiadający wymaganiom zapisanym w ww. ustawie.

Przy opracowywaniu Prognozy wykorzystano dostępne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne dotyczące obszaru objętego opracowaniem oraz jego otoczenia. Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla obowiązujących panów miejscowych.

Zebrane informacje posłużyły do nakreślenia obrazu funkcjonowania obszaru w chwili obecnej i porównania go z przewidywanym jako skutek realizacji ustaleń studium.

Prognoza jest oceną oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew oraz w przypadku niekorzystnych zmian propozycją jego modyfikacji w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Osiągane jest to poprzez ocenę skutku, czyli wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń projektu oraz sformułowanie propozycji zmian lub alternatywnej wersji ustaleń, określających osiągnięcie możliwie korzystnego stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

Prognoza oddziaływania projektu na środowisko opiera się na zastosowaniu metody, iż procesy zachodzące obecnie w środowisku będą dalej występować, ale może zmienić się ich intensywność. Toteż ocena oddziaływania projektu opiera się na analizie aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i określeniu progów krytycznych. Na tej podstawie przewiduje się zachowania i reakcje środowiska na zadany czynnik. Czynnikiem są przemiany środowiska wynikłe z realizacji projektu.

Przeprowadzona analiza oparta jest na założeniach, że: stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w aktualnym opracowaniu ekofizjograficznym,

¹⁰ Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami

- uwarunkowania wynikające z ustaleń projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Skaryszew*,
- oraz że działania związane z realizacją systemów technicznych na obszarze objętym projektem realizowane będą zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Skaryszew*.

W dokumencie "*Prognozy oddziaływania na środowisko*" zastosowano metodę opisową oraz graficzną, co skutkowało przedstawieniem części tekstowej opracowania oraz załącznika graficznego.

3. STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena

3.1. Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania

3.1.1. Powiązania zewnętrzne

Powiązania zewnętrzne można rozpatrywać w wielu aspektach. Położenie administracyjne – bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Radom spowodowało wykształcenie i utrwalenie historycznie wielofunkcyjnych powiązań w sferze społeczno – gospodarczej. Obejmują one związki usługowo – administracyjne (Radom siedziba ponadlokalnych urzędów organów władzy: administracji samorządowej i rządowej), w zakresie działalności usługowej i produkcyjnej (Radom miejscem zarejestrowania wielu podmiotów gospodarczych). Ponadto Radom jest miejscem zbytu produktów rolniczych wytworzonych na terenie gminy Skaryszew oraz miejscem pracy, oświaty, nauki, z których korzystają mieszkańcy gminy.

Powiązania infrastrukturalne zapewnia sieć komunikacyjna o znaczeniu krajowym (droga krajowa Nr 9 Radom – Skaryszew - Rzeszów) oraz wojewódzkim (droga wojewódzka Nr 733 Zakrzew – Wolanów – Kowala – Skaryszew – Tczów), jak również układy przesyłowe infrastruktury technicznej (gazociąg, linie elektroenergetyczne, światłowód).

Powiązania przyrodnicze zapewnia położenie gminy w obszarze zasobów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) Nr 420 „Wierzbica – Ostrowiec”, Nr 405 „Niecka Radomska” oraz Nr 412 i 413 „Goszczewice – Szydłowiec”. Jak również kompleksy leśne będące miejscem odpoczynku mieszkańców Radomia oraz doliny rzeczne, które ze względu na swoje cenne walory zostały objęte ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”.

3.1.2. Charakter funkcjonalno – przestrzenny gminy i jej dotychczasowe zagospodarowanie

W strukturze użytkowania obszaru gminy Skaryszew znaczna część powierzchni (około ¾) zajmują wartościowe tereny budujące system przyrodniczy gminy. Kompleksy leśne oraz zbiorowiska łąkowo – pastwiskowe zajmują 30% areалу gminy. Ochroną prawną objęte jest 45% powierzchni. Warunki środowiska oraz położenie w sąsiedztwie wielotysięcznego miasta Radomia (ok. 222,5 tys. mieszkańców pod koniec 2011 r.) zadecydowały w znacznym stopniu o funkcjach rozwijających się w obszarze gminy i jej zagospodarowaniu. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo związane z położeniem w strefie żywicielskiej miasta Radomia. Stanowi ono rynek zbytu dla

artykułów pochodzenia rolniczego. Najlepsze i dobre warunki do produkcji rolnej występują w zachodniej, północnej i środkowo – wschodniej części gminy. Na północnym – wschodzie i południowym – zachodzie obniżają się one do średnich.

Zwarte kompleksy leśne, czystość środowiska, dostępność komunikacyjna oraz sąsiedztwo Radomia przyczyniły się do rozwoju funkcji rekreacji indywidualnej.

W sołectwach położonych w odległości kilku – kilkunastu kilometrów od granic administracyjnych miasta Radom rozwija się funkcja przemysłowa – zlokalizowane są tu największe podmioty gospodarcze gminy.

Centralnym ogniwem sieci osadniczej gminy jest miasto Skaryszew, które dominuje w skali gminy w rozwoju ilościowym i jakościowym. Skupia ono około ¼ liczby ludności gminy oraz koncentruje wszystkie instytucje użyteczności publicznej poziomu lokalnego. Rozwój urbanistyczny nastąpił przede wszystkim w kierunku wschodnim (tereny usługowo – produkcyjne) oraz północno – zachodnim i północno – wschodnim (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej).

Wiejską sieć osadniczą tworzą 34 jednostki o średniej liczbie mieszkańców na poziomie 200 – 300 osób. Jednostkami wyróżniającymi się pod względem liczby mieszkańców, sposobu zabudowy oraz potencjału usługowo – produkcyjnego są Makowiec i Maków. Najmniejsze jednostki urbanistyczne występują w południowej części gminy.

3.2. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego¹¹

3.2.1. Położenie geograficzne

Według przyjętego systemu regionalizacji fizyczno – geograficznej Polski J. Kondrackiego gmina Skaryszew położona jest w podprovincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Wzniesień Południowomazowieckich oraz w mezoregionie Równiny Radomskiej.

3.2.2. Rzeźba terenu i geomorfologia

Rzeźba terenu jest wynikiem działalności lodowca (złodowacenie środkowopolskie) oraz późniejszych procesów denudacyjnych. Mezoregion Równiny Radomskiej to zdenudowana wysoczyzna plejstocenińska płaska wyniesiona ok. 160 – 195 m n.p.m., o przeważających spadkach do 5%. Najwyżej położony punkt związany z wałem morenowym znajduje się w południowo – zachodniej części gminy. W południowo – wschodniej, środkowo – wschodniej i środkowej części gminy są rozproszone małe pojedyncze formy akumulacji lodowcowej i rzeczno – lodowcowej w postaci kemów i pagórków morenowych. Są to niewielkie wzniesienia o wysokości względnej kilku metrów i spadkach do 5%.

Na terenie wysoczyzny występują liczne zagłębienia – drobne formy o głębokości 1 – 2 m, których geneza jest związana z nierównomierną akumulacją lodowca, bądź stagnacją martwiejącego lodu.

¹¹ Opracowano na podstawie „Opracowania ekofizjograficznego podstawowego” sporządzonego dla gminy i miasta Skaryszew przez Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawie – Oddział Terenowy w Radomiu w 2005 r.

Wysoczyzna porożcinana jest płytkimi dolinami rzek. Największe rozmiary przyjmuje dolina rzeki Modrzejowicy przepływająca przez południowe krańce gminy, z kompleksem stawów rybnych, licznymi starorzeczami i torfiankami, poprzecinana rowami melioracyjnymi.

Powierzchnia wysoczyzny przemodelowana jest ciągami wałów wydmowych oraz formami parabolicznymi. Skupiska tych form pochodzenia eolicznego z towarzyszącymi im niekiedy zagłębieniami deflacyjnymi o mokrym dnie występują w kilku rejonach gminy. Wydmy niezależnie od kształtu są niewysokie, względnie do 10 m i nachyleniu do 5%.

Według mapy – Rzeźba terenu i geomorfologia w skali 1:25 000 ukształtowanie terenu analizowanego obszaru przedstawia się następująco:

- obszar A - sołectwo Nowy Maków w granicach administracyjnych – jest to zdenudowana wysoczyzna morenowa płaska wieku plejstocenijskiego położona na wysokości 176,25 – 186,25 m n.p.m. porożcinana w centralnej i północnej części współczesnymi dnami dolin rzecznych, które zostały wykorzystane na poprowadzenie rowów. W części południowo – zachodniej występuje zagłębienie bezodpływowe o zróżnicowanym kształcie, głębokości rzędu 1 – 2 m, okresowo podmokłe na skutek nierównomiernej akumulacji lodowcowej.
- Obszar B – część miasta Skaryszew – jest to zdenudowana wysoczyzna morenowa płaska wieku plejstocenijskiego położona na wysokości 180 – 190 m n.p.m. poniżej drogi wojewódzkiej nr 733 oraz 170 – 180 m n.p.m. powyżej tej drogi, zatem teren obniża się generalnie w kierunku północno – zachodnim i zachodnim. Krańce północno – zachodnie i zachodnia część to współczesne dno doliny rzecznej rzeki Kobylanki.

Rzeźba terenu nie stwarza na ogół przeszkód dla rozwoju osadnictwa oraz upraw rolnych.

3.2.3. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Obszar gminy położony jest w obrębie północno – wschodniej części otoczki mezozoicznej Gór Świętokrzyskich. Osłonę mezozoiczną tworzą utwory jury i kredy silnie zaburzone ruchami tektonicznymi występującymi na przełomie w/w okresów. Starsze podłoże wykształcone jest w postaci wapieni, margli, opok z krzemieniami i piaskowców.

Osady czwartorzędu zalegają prawie ciąglą pokrywają na utworach kredy o miąższości dochodzącej do 40 m. Jedynie na południe od Zalesia osłaniają się niewielkim płatem utwory kredowe. Utwory plejstocenijskie związane są z interglacją mazowiecką (osady piaszczysto – żwirowe dolin rzecznych), zlodowaczeniem środkowopolskim (osady fluwioglacjalne, gliny zwałowe, moreny czołowe) i zlodowaczeniem północnopolskim (osady rzeczne piaszczysto – żwirowe).

Najbardziej rozpowszechnionym utworem na terenie gminy są gliny zwałowe. Występują na powierzchni lub pod przykryciem 1 – 2 m warstwy piasków. Ich miąższość przeciętnie wynosi kilka metrów.

Osady piaszczyste to piaski akumulacji lodowcowej z głazami, piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej, piaski i żwiry moreny czołowej oraz kemów, piaski eoliczne.

Rozległe równinne obniżenia terenu, doliny, mniejsze zagłębienia wypełniają utwory holocenu. Są to osady akumulacji bagiennej wykształcone w postaci torfów (dolina Modrzejowicy i Kobylanki) oraz osady akumulacji aluwialnej i deluwialnej w postaci piasków, pyłów, mułków i namulów w dolinkach bocznych i niedużych zagłębieniach.

Według mapy – Warunki geologiczne – gruntowe w skali 1:25 000 utworami odsłaniającymi się na powierzchni analizowanych obszarów są:

- gliny zwałowe – utwory powstałe w wyniku akumulacji lodowcowej (utwory morenowe), stanowiące mineralne rodzime grunty spoiste (gliny piaszczyste) o miąższości powyżej 2 m;
- piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej wykształcone w postaci luźnych lub słabozagęszczonych piasków o różnej frakcji z udziałem żwirów o miąższości 1,0 – 4,5 m;
- piaski rzeczne i mady powstałe w wyniku akumulacji rzecznej stanowiące mineralne grunty w postaci piasków drobnych i średnich, pyłów piaszczystych z domieszką części humusowych, miejscami żwirów o miąższości powyżej 1 m.

Gliny zwałowe oraz piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej budują tereny wysoczyznowe. Piaski rzeczne i mady wypełniają współczesne dna dolin rzecznych oraz zagłębienie bezodpływowe.

Pod względem przydatności dla budownictwa gliny zwałowe oraz wodnolodowcowe piaski i żwiry stanowią grunty nośne spoiste, na ogół zwarte, twardeplastyczne oraz sypkie, korzystne dla budownictwa z wodą gruntową występującą głębiej niż 2 m p.p.t. Od występowania wody gruntowej uzależniony jest stopień plastyczności glin. Zaś w utworach piaszczysto – żwirowych lokalnie jest możliwe występowanie płytkich wód gruntowych tzw. „wierzchówek”. Utwory rzecznej akumulacji są nieodpowiednie dla budownictwa ze względu na słabą nośność.

3.2.4. Surowce mineralne

Na terenie gminy Skaryszew występują surowce mineralne takie jak: piaski, żwiry, gliny, torfy, fosforyty.

Szczegółowo rozpoznane oraz udokumentowane w postaci złóż są tylko piaski, które budują terasy rzeczne, pokrywy osadów wodnolodowcowych oraz formy eoliczne i mają postać drobno i średnioziarnistą, lokalnie pylastą, często z domieszką frakcji żwirowej. Udokumentowane złoża piasków występujące na terenie gminy to: „Małczów – Zenonów” (tylko część złoża), „Sołtyków – Nogaj”, „Małczów – Zenonów I”, „Sołtyków IA”, „Sołtyków II”, „Sołtyków III”, „Sołtyków IV”, „Sołtyków 5”.

3.2.5. Warunki glebowe

Gleby gminy Skaryszew powstały na skałach macierzystych głównie pochodzenia lodowcowego (gliny zwałowe oraz różnego rodzaju piaski). Wykształciły się w postaci wyługowanych i pyłowych gleb brunatnych, bieliec oraz lokalnie czarnoziem. W dolinach rzek i obniżeniach terenu z utworów holocenów (piaski drobnoziarniste, namuły i torfy) rozwinęły się mady piaszczyste i próchniczne oraz gleby torfowe. Terasy nadzalewowe pokrywają najczęściej wyługowane gleby brunatne oraz gleby organiczno – mineralne i torfowe.

W powierzchni gminy największy udział stanowią gleby IVb klasy bonitacyjnej. Znaczną powierzchnię zajmują również gleby słabe V, VI i VIz klasy bonitacyjnej. Najżyźniejsze gleby o największej przydatności dla rolnictwa – grunty orne III i IVa klasy bonitacyjnej występują enklawami w obrębie słabszych gleb w północnej i centralnej części gminy.

Wzdłuż rzek wykształciły się trwałe użytki zielone w postaci łąki i pastwisk. Są one średniej (III i IV klasa) oraz słabej i bardzo słabej (V i VI) jakości. W południowej części gminy, w dolinie rzeki Modrzejowicy i Kobylanki oraz obniżeniach terenu występują gleby organiczne.

Znaczny odsetek powierzchni gminy zajmują gleby leśne.

Na północno – zachodnich krańcach gminy (zachodnie krańce sołectwa Nowy Maków) doszło do przekształcenia gleb spowodowane obniżeniem się poziomu wód podziemnych na skutek oddziaływania ujęcia „Małczew”.

Bonitacja gleb analizowanych obszarów przedstawia się następująco:

- obszar A - sołectwo Nowy Maków w granicach administracyjnych – warunki glebowe są niekorzystne dla rolnictwa; najżyźniejsze – grunty orne IIIb i IVa klasy bonitacyjnej zajmują większe powierzchnie jedynie w południowo – wschodniej części sołectwa; niewielkimi enklawami występują również łąki i pastwiska IV klasy bonitacyjnej; zdecydowanie największe powierzchnie zajmują grunty orne V i VI klasy bonitacyjnej; znacznymi enklawami występują również użytki zielone – pastwiska oraz grunty leśne V klasy bonitacyjnej; część pokrywy glebowej została przekształcona w grunty antropogeniczne;
- obszar B – część miasta Skaryszew – znaczny odsetek stanowią gleby gruntów ornych IIIb i IVa klasy bonitacyjnej w części wschodniej i centralnej oraz gleby użytków zielonych – pastwisk IV i V klasy bonitacyjnej w części zachodniej i północno - zachodniej; w części centralnej większe powierzchnie zajmują również gleby V klasy, a w zachodniej – gleby VI klasy bonitacyjnej; część pokrywy glebowej została przekształcona w grunty antropogeniczne.

3.2.6. Warunki wodne

3.2.6.1. Wody powierzchniowe

Miasto i gmina Skaryszew położone są w dorzeczu lewobrzeżnych dopływów Wisły – Radomki i Iłżanki. Przez gminę równoleżnikowo przebiega dział wodny II rzędu oddzielając północną część gminy leżącą w zlewni Radomki od pozostałego obszaru należącego do zlewni Iłżanki (dorzecze Modrzejowicy).

Sieć rzeczną stanowią rzeki o charakterze nizinnym. Poza Modrzejownicą są to ciek małe, o niskich przepływach, najczęściej uregulowane (96% wszystkich rzek). Większość z nich płynie okresowo. Rzeki gminy charakteryzują się śnieżno – deszczowym systemem zasilania, dlatego też wysokie stany wód notowane są na wiosnę i w lipcu.

Największą rzeką gminy jest Modrzejowica płynąca z południowego – zachodu na północny – wschód. Ma wykształconą, szeroką dolinę, o niewyraźnych krawędziach miejscami zabagniona z licznymi starorzeczami. Główne jej dopływy to Dopływ z Polan, Kobylanka i Mucha.

Kobylanka przepływa przez Skaryszew jest rzeką o okresowym odpływie wód powierzchniowych. Stanowi ona niemal bezpośrednią północno – zachodnią granicę części B analizowanego obszaru. Współczesne dno doliny rzecznej Kobylanki zajmuje północno – zachodnie i zachodnie krańce analizowanej części miasta Skaryszew. Część A (sołectwo Nowy Maków) natomiast poprzecinana jest licznymi rowami melioracyjnymi, które stanowią ważne odbiorniki wód powierzchniowych.

3.2.6.2. Wody podziemne

Wody podziemne w zależności od głębokości występowania tworzą wody przypowierzchniowe oraz głębsze użytkowe poziomy wodonośne. Pierwszy poziom wód przypowierzchniowych kształtuje się w zależności od rzeźby i budowy geologicznej oraz warunków atmosferycznych.

Na terenie gminy występują obszary, na których wody gruntowe zatrzymywane są w porach gleby i na jej powierzchni tworząc tereny stale podmokłe, m.in. tereny kompleksów leśnych. W obrębie doliny Modrzejowicy, Pacynki, Kobylanki i Muchy oraz cieków bez nazwy zwierciadło wód gruntowych występuje przez większą część roku płycej niż 1 m p.p.t. Są to obszary gruntów słabonośnych (mady, piaski, namuły i torfy). Na gruntach nośnych wody gruntowe występują na głębokości 1,0 – 2,0 m (w piaskach możliwe wahania w granicach 0,8 – 1,2 m, bądź stagnujące na utworach trudnoprzepuszczalnych). Na terenie wysoczyzny pierwszy poziom wód gruntowych występuje na głębokości 2,0 m p.p.t. i większej.

Według mapy – Warunki wodne w skali 1:25 000 poziom pierwszego poziomu wodonośnego na analizowanych obszarach przedstawia się następująco:

- obszar A - sołectwo Nowy Maków w granicach administracyjnych – generalnie pierwszy poziom wodonośny występuje od 1,0 do 2,0 m p.p.t.; tylko na niewielkich powierzchniach wody gruntowe występują głębiej niż 2,0 m; wzdłuż cieków bez nazwy (rowy melioracyjne), generalnie w centralnej części sołectwa, wody gruntowe przez większą część roku występują płycej niż 1,0 m od powierzchni terenu; zachodnia część sołectwa położona jest w zasięgu leja depresyjnego ujęcia „Małczew”,
- obszar B – część miasta Skaryszew – generalnie pierwszy poziom wodonośny występuje głębiej niż 2,0 m; tylko w zachodniej części występuje płycej - od 1,0 do 2,0 m p.p.t.; we współczesnej dolinie rzecznej Kobylanki wody gruntowe przez większą część roku występują płycej niż 1,0 m od powierzchni terenu.

Na terenie gminy wody podziemne występują w utworach jury, kredy i czwartorzędu. Głównym użytkowym poziomem wodonośnym na terenie gminy jest kredowy poziom wodonośny stanowiący Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 405 „Niecka Radomska”. Wodonoścem są skrasowiałe i spękane margle, opoki i wapienie. Są to wody typu szczelinowego z napiętym zwierciadłem wody, co wiąże się z zaleganiem pod nieprzepuszczalnymi glinami zwałowymi i zwietrzelinami. Wydajności jednostkowe studni wynoszą od 4,3 m³/h, a głębokości od 18,0 do 80,0 m p.p.t.

Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest z soczewkami i przewarstwieniami piasków w obrębie glin zwałowych. Zwierciadło wody występuje na głębokości od 1,5 m do 14,0 m p.p.t. – pierwszy poziom użytkowy, a w obrębie wysoczyzny także na ok. 30,0 m p.p.t. – drugi poziom użytkowy. Zaleganie głębszego poziomu zależy od miąższości osadów czwartorzędowych i ich wykształcenia. Wody tego poziomu mają znaczenie lokalne.

Górnójurajski poziom wodonośny stanowiący GZWP Nr 420 „Wierzbica – Ostrowiec” swym zasięgiem obejmuje niewielki fragment południowo – zachodniej części gminy. Jest zasobny w wody szczelinowo – krasowe występujące na głębokości poniżej 200,0 m p.p.t. Poziom ten nie ma znaczenia użytkowego.

Jurajski poziom wodonośny dotyczy niewielkiego, zalesionego obszaru położonego w południowo – zachodniej części gminy. To GZWP „Szydłowiec – Goszczewice” charakteryzujący się wodami szczelinowo – krasowymi, często silnie zaburzonych tektonicznie. Nie jest ujmowany na terenie gminy.

Gmina Skaryszew położona jest na zasobach trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Cała gmina położona jest w obrębie GZWP Nr 405 „Niecka Radomska”, który nie posiada dokumentacji hydrogeologicznej. W jego obrębie występowania wyznaczono obszar

najwyższej ochrony ONO w związku z depresją wód podziemnych wieku górnokredowego. Lej depresyjny od ujęcia „Małczew” w Radomiu obejmuje północno – zachodnią część gminy (w tym zachodnia część sołectwa Nowy Maków). ONO obejmuje zachodnią część gminy niemalże całe sołectwo Nowy Maków oraz zachodnią część obszaru B. W związku ze słabą izolacją i występowaniem wodonośca blisko powierzchni terenu (duże niebezpieczeństwo skażenia wód podziemnych) w południowej i południowo – wschodniej części gminy została wyznaczona obszar wysokiej ochrony (OWO) GZWP Nr 405.

Niewielki obszar w południowej części gminy leży w zasięgu GZWP Nr 420 „Wierzbica - Ostrowiec” zatwierdzonego decyzją MOŚZNiL nr DG kdh/BJ 489-6165/99 z dnia 14.07.1999 r., w wydzielonym obszarze ochronnym IB2. Zaś niewielki obszar w południowo – zachodniej części gminy leży w zasięgu GZWP „Szydłowiec - Goszczewice” zatwierdzonego decyzją MOŚZNiL nr KDHI 013/588797 z dnia 13.02.1997 r., w wydzielonym obszarze ochrony zwykłej „C”.

3.2.7. Warunki klimatyczne

Gmina położona jest w radomskiej dzielnicy rolniczo – klimatycznej (wg R. Gumińskiego). Klimat lokalny kształtują warunki przyrodnicze Równiny Radomskiej. Charakteryzują go dane meteorologiczne notowane na Stacji Hydrologiczno – Meteorologicznej Kozienice w Nowinach w latach 1998-2002 (ok. 45 km od gminy Skaryszew). Główne cechy klimatu gminy:

- ✓ średnia roczna temperatura powietrza – 8,7°C (najcieplejszym miesiącem był lipiec ze średnią temperaturą wynoszącą 19,5°C, a najchłodniejszym styczeń – (-2,5°C));
- ✓ roczna amplituda powietrza wynosi 22°C i świadczy o wpływie kontynentalizmu;
- ✓ średnia wilgotność względna powietrza wynosi 78,8% (największa w okresie listopad – styczeń, najmniejsza maj – sierpień);
- ✓ średnia liczba dni z mgłą w roku wynosi 35 (najczęściej w okresie wrzesień – listopad, najrzadziej w lutym i lipcu);
- ✓ średnie roczne zachmurzenie gminy wynosi 5,8 stopnia pokrycia nieba (w 10-cio punktowej skali (największe w okresie listopad – styczeń na poziomie ok. 6,7 stopnia pokrycia nieba, a najniższe występuje w maju i sierpniu – 4,5 stopnia pokrycia nieba);
- ✓ średnia suma opadów w ciągu roku wynosi 617 mm (najwyższe miesięczne sumy opadów występują w czerwcu i lipcu, a najniższe w grudniu i styczniu);
- ✓ burze notowane są średnio przez 30 dni w ciągu roku;
- ✓ pokrywa śnieżna zalega przez 44 dni w ciągu roku;
- ✓ najczęściej wieją wiatry z sektora zachodniego (ok. 22%), najrzadziej z sektora północno - wschodniego (4,4%) i północnego (6%);
- ✓ udział ciszy jest średni i wynosi ok. 8,2%;
- ✓ średnia roczna prędkość wiatru jest niewielka i wynosi 3 m/sek (najsilniejsze wiatry – do 4,3 m/sek. występują zimą, najsłabsze wiatry (nawet poniżej 2 m/sek. wieją latem).

Rzeźba terenu, głębokość zalegania wód gruntowych, rodzaj podłoża, rodzaj szaty roślinnej, stopień i rodzaj zagospodarowania terenu modyfikują powyższe cechy klimatu przyczyniając się do zróżnicowania lokalnych warunków klimatycznych, a tym samym do powstawania lokalnych topoklimatów w obrębie gminy. Można wyróżnić tereny o warunkach klimatycznych:

- najkorzystniejszych – dobre warunki termiczno – wilgotnościowe oraz solarne, dostateczne przewietrzanie, mała częstość występowania mgieł; są to tereny odpowiednie dla zabudowy

mieszkaniowej, wskazane dla roślin wymagających dobrych warunków klimatycznych, szczególnie wyrównanego przebiegu temperatury w warstwie przygruntowej – południowo – wschodnia część sołectwa Nowy Maków;

- przeciętnych – dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe, nieco gorsze stosunki termiczne; brak przeciwwskazań dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz uprawy roślin o przeciętnych wymaganiach klimatycznych – znaczna część analizowanego obszaru A i B;
- okresowo gorszych – warunki solarne właściwe terenom płaskim położonym w sąsiedztwie dolin (również na analizowanych obszarach); w okresach płytkiego zalegania wód przypowierzchniowych – gorsze warunki wilgotnościowe; prawdopodobieństwo zalegania mgieł; gorsze warunki termiczne; przewietrzanie dostateczne;
- gorszych – zbocza o ekspozycji N, NE i NW o nachyleniu stoków powyżej 5%; niekorzystne warunki solarne, szczególnie późną jesienią i zimą; dłuższy okres zalegania pokrywy śnieżnej; tereny nie wskazane do upraw wymagających dużych ilości słońca oraz dla zabudowy mieszkaniowej – brak takich terenów w granicach analizowanych obszarów;
- niekorzystnych – niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe; okresowa stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza oraz występowanie stanów parności; duże prawdopodobieństwo wystąpienia przygruntowych przymrozków; częste występowanie mgieł; utrudnione przewietrzanie zwłaszcza w warstwie przygruntowej – możliwa koncentracja zanieczyszczeń powietrza; tereny nie wskazane do zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i rekreacji indywidualnej oraz dla upraw nieodpornych na wahania temperatury; powinny pozostać w dotychczasowym przyrodniczym użytkowaniu – zachodnie krańce obszaru B oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie cieków (rowów) w obrębie sołectwa Nowy Maków.

Ponadto występują tereny leśne o specyficznym mikroklimacie. Są to głównie tereny o wyrównanym dobowym przebiegu temperatury, znacznej zaciśności, podwyższonej wilgotności, średnio korzystnych warunkach solarnych. Mają one korzystne oddziaływanie na warunki aerosanitarne w ich obrębie i najbliższym otoczeniu. Są to tereny wskazane do rekreacji.

3.2.8. Szata roślinna

Znaczną część obszaru gminy zajmują tereny otwarte aktywne biologicznie z dominującymi w ich zasięgu kompleksami leśnymi, licznymi swobodnie rozproszonymi zadrzewieniami i zakrzywieniami, rozległymi ekosystemami łąkowymi i szuwarowo – torfowiskowymi w dolinie rzeki Modrzejowicy i jej dopływów oraz przewijającymi się mozaikowo agrocenozami.

Głównym skupiskiem zieleni wysokiej gminy są lasy. Wg regionalizacji przyrodniczo – leśnej należą do VI Małopolskiej Krainy Przyrodniczo – Leśnej, Dzielnicy 3 Radomsko – Iłżeckiej. Największe i najcenniejsze biocenotycznie kompleksy leśne wykształciły się w części zachodniej i północno – zachodniej. Ponadto w obrębie całej gminy – m.in. sołectwie Nowy Maków rozproszone są niewielkie kompleksy leśne. W strukturze gatunkowej lasów dominują drzewostany sosnowe (często ze znacznym udziałem dębu, świerka oraz w mniejszym stopniu olsowe (szczególnie w dolinach rzecznych). Struktura gatunkowa roślinności uwarunkowana jest występowaniem określonych typów siedliskowych lasu, wśród których przeważają siedliska borowe (bór świeży, bór mieszany świeży, wilgotny i bagienny, bór wilgotny, bór bagienny, bór suchy) oraz lasowe (las mieszany świeży i wilgotny, las łąkowy, las świeży, las wilgotny, las mieszany bagienny). W dolinach rzecznych pojawiają się siedliska olsowe (ols i ols jesionowy). Na

terenie gminy zaznacza się dominacja drzewostanów w wieku 46 – 65 lat. Powyższe skupiska zieleni wysokiej – lasy odznaczają się dużymi walorami biocenotycznymi, co przejawia się objęciem znacznej ich części zróżnicowanymi formami ochrony prawnej.

Krajobraz gminy urozmaicają zadrzewienia, tworzone przez pojedyncze drzewa i krzewy oraz ich skupienia nie będące zbiorowiskami leśnymi, szczególnie o naturalnym charakterze z formami starodrzewu. Mają one postać zadrzewień:

- ✓ przywodnych – układają się pasmowo wzdłuż rzek, cieków i zbiorników wodnych;
- ✓ śródpolnych – rozpraszają się mozaikowo w obrębie terenów rolnych i łąkowych;
- ✓ przydrożnych – ciągną się liniowo wzdłuż tras komunikacyjnych;
- ✓ przyzagrodowych – pokrywają tereny towarzyszące zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej.

Zbiorowiska roślinności łąkowo – pastwiskowej tworzą rozległe połacie w południowej części gminy, szczególnie w dolinie Modrzejowicy i jej dopływów, w części środkowo – zachodniej gminy, w rejonie wschodniej granicy miasta – w dolinie rzeki Kobylanki oraz na południowy – wschód od Makowa wypełniając miejsca w przewadze uwilgotnione. Mniejsze enklawy rozproszone są w obrębie całej gminy (m.in. w sołectwie Nowy Maków). Zbiorowiskom łąkowo – pastwiskowym często towarzyszą naturalne zadrzewienia i zakrzewienia w obrębie dolin rzecznych i innych naturalnych obniżzeń terenu. Są one istotne dla zachowania równowagi ekologicznej oraz różnorodności biologicznej terenu, dlatego powinny być chronione. Przedstawiają one duże walory przyrodnicze, zwłaszcza biocenotyczne, wodochronne, glebochronne, klimatyczno – higieniczne oraz krajobrazowe.

W dolinie rzeki Modrzejowicy żyzne siedliska łąk wilgotnych, bagiennych i torfowisk zajmują zbiorowiska roślinności szuwarowo – torfowiskowej. Mają one znaczenie hydrologiczne i krajobrazowe.

Krajobraz zurbanizowany wzbogacają tereny zieleni urządzonej w postaci: parków skwerów, zieleńców, zieleni izolacyjnej, ogródków działkowych, cmentarzy.

Na uwagę zasługują wiejskie parki i ogrody podworskie:

- w Makowie – park dworski o powierzchni 6,5 ha z końca XVIII w. w stylu krajobrazowym wpisany do rejestru zabytków; w parku zachowały się budynki o wartości zabytkowej głównie z 1. poł. XIX w. (murowany dwór z oficyną, budynek gospodarczy, lamus, ruiny lodowni, gorzelnia, stajnia, spichlerz (z XVIII/XIX w.) oraz okazały starodrzew (aleje lipowe, lipy, graby, kasztanowce, jesiony, wierzba biała, dąb szypułkowy odmiana stożkowata, jesion wyniosły odmiana zwisająca, świerki pospolite, sine);
- w Gębarzowie – park dworski o powierzchni 3,5 ha z przełomu XIX/XX w. w stylu krajobrazowym wpisany do rejestru zabytków; w parku znajdują się pozostałości dawnego zespołu dworskiego (dwór – magazyn, oficyna i kamienna figura sakralna z końca XIX w.); zachował się, miejscami unikalny, drzewostan (aleja grabowa, graby pospolite, topole bujne, lipy, robinie akacjowe, jesiony, klony, platan klonolistny, buk pospolity w odmianie purpurowej, modrzew);
- w Chomentowie – ogród dworski w szczątkowym obecnie stanie o powierzchni 2,7 ha z końca XIX w. i 1. poł. XX w.; z dawnego ogrodu pozostały dwa stawy i kilka starych drzew (wierzby białe, topole, robinie akacjowe); nie jest objęty ochroną konserwatorską.

Rozległe obszary we wschodniej i środkowej części gminy zajmują agrocenozy. Są to przeważnie obszary średnio żyznych gleb o zróżnicowanej przydatności rolniczej. Posiadają one

znaczenie biocenotyczne – zwłaszcza glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno – higieniczne oraz krajobrazowe.

3.2.9. Krajobraz

W krajobrazie gminy zaznacza się znaczny udział terenów aktywnych biologicznie w postaci cennych biocenotycznie kompleksów leśnych, licznych swobodnie rozmieszczonych zadrzewień i zakrzewień, zbiorowisk łąkowych i łąkowo – pastwiskowych wzbogaconych miejscami roślinnością szuwarowo – torfowiskową oraz rozległych agrocenoz. Pojawiające się wśród nich elementy zainwestowania to głównie zabudowa mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna miasta Skaryszew oraz poszczególnych sołectw.

W krajobrazie wyróżniają się zwarte kompleksy leśne, szczególnie w zachodniej, południowo – zachodniej części gminy oraz mniejsze rozproszone na terenie całej gminy.

Walory krajobrazowe gminy podnoszą liczne, swobodnie rozproszone zadrzewienia i zakrzewienia na terenie całej gminy.

Szczególne walory gminy stanowi naturalistyczna dolina Modrzejowicy z silnie rozczłonkowaną rzeką i rozległym kompleksem stawów – wzbogaconą licznymi oczkami wodnymi tzw. torfiankami, zabagnieniami, podmokłościami oraz towarzyszącymi jej w swobodnym rozproszeniu zadrzewieniami, zakrzywieniami, szuwarami i łąkami. Na uwagę zasługują również dolinki mniejszych rzek, cieków oraz wszelkie obniżenia o naturalnym charakterze, ze swobodnie układającymi się zadrzewieniami, zakrzywieniami oraz zbiorowiskami roślinności łąkowej i szuwarowo – torfowiskowej.

Walory krajobrazowe spotęgowane są zróżnicowaną rzeźbą terenu z wyraźnym wznoszeniem się jej w kierunku południowym – ku Przedgórzu Gór Świętokrzyskich. W południowo – zachodniej części gminy w wyraźnie eksponujące się wzgórze wału moreny czołowej silnie wcina się dolina Modrzejowicy. Ponadto dodatkowe urozmaicenie stanowią niewielkie wzniesienia wydmore, kemowe i morenowe w znacznym stopniu zalesione.

3.2.10. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Zgodnie z „Koncepcją krajowej sieci ekologicznej ECONET - POLSKA” obszar gminy nie został zakwalifikowany do systemu przyrodniczego o randze międzynarodowej czy krajowej. Ma on jednak znaczenie regionalne i lokalne.

Obszar węzłowy o znaczeniu regionalnym stanowi znaczną część rozległej doliny rzeki Modrzejowicy (południowo – zachodnia i południowo – środkowa części gminy) łącznie z kompleksami leśnymi oraz biologicznie czynnymi ekosystemami zachodniej części gminy. Jest to szczególnie cenny element systemu przyrodniczego gminy, w znacznej części objęty ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu z licznymi użytkami ekologicznymi i lasami ochronnymi. Dodatkowo na części proponowany do objęcia ochroną w postaci zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina Modrzejowicy”. Odznacza się on zarówno dużymi walorami przyrodniczymi, jak i krajobrazowymi uwarunkowanymi, różnorodnością występujących form biotycznych i abiotycznych tj.: system doliny rzeki Modrzejowicy o naturalnym charakterze ze stawami, starorzeczami, licznymi oczkami wodnymi (tzw. torfiankami) oraz rozległymi cennymi biocenotycznie zbiorowiskami łąkowymi wzbogaconymi miejscami roślinnością szuwarowo – torfowiskową, zadrzewieniami, zakrzywieniami i enklawami

leśnymi; mozaika swobodnie rozproszonych w obrębie całego obszaru łąk, pastwisk, pól uprawnych, zadrzewień i niewielkich powierzchni leśnych; rozległe kompleksy leśne o znacznych walorach biocenotycznych.

Pozostały fragment doliny rzeki Modrzejowicy (południowo – wschodnia część gminy) wchodzi w zasięg *korytarza ekologicznego*¹² o znaczeniu regionalnym. Jest to również cenny element systemu przyrodniczego przewidziany częściowo do objęcia ochroną prawną jako zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Dolina Modrzejowicy”. Posiada znaczne walory przyrodnicze i krajobrazowe: naturalny charakter rzeki, rozległe połacie cennych biocenotycznie zbiorowisk łąkowo – pastwiskowych i łąkowych wzbogaconych miejscami roślinnością szuwarowo – torfowiskową, swobodnie rozproszone zakrzewienia, zadrzewienia, niewielkie enklawy leśne.

System przyrodniczy o znaczeniu lokalnym tworzą pozostałe doliny oraz lasy występujące na terenie gminy z wybranymi fragmentami wysoczyzny. Pełnią rolę terenów wspomagających elementy sieci ekologicznej o znaczeniu regionalnym. Tworzą go:

- *obszar węzłowy* – mozaika pól uprawnych, łąk i pastwisk w północnej części gminy wzbogaconych swobodnie rozproszonymi zadrzewieniami z silnie rozbudowaną siecią hydrograficzną (rowy melioracyjne) (m. in. sołectwo Nowy Maków); w południowej części węzła występują wały wydymowe porośnięte lasami;
- *korytarz ekologiczny „Makowiec – Maków – Kolonia Bogusławice”* – zapewnia powiązanie obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec” z doliną rzeki Muchy; obszar występowania starych form krasowych w postaci terenów podmokłych z użytkami zielonymi oraz licznymi oczkami i fragmentami cieków wodnych (rowy melioracyjne);
- *korytarz ekologiczny rzeki Kobyłanki* – obejmuje dolinę rzeki Kobyłanki płynącej obecnie okresowo (wynik oddziaływania ujęcia „Małczew” w Radomiu, niewłaściwie przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych) z łąkami, agrocenozami oraz występującymi miejscami zadrzewieniami i niewielkimi enklawami leśnymi; rzeka wkracza w rejon obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec”.

3.2.11. Formy ochrony przyrody i Natura 2000

3.2.11.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Skaryszew najcenniejsza przyroda gminy jest chroniona następującymi formami ochrony:

A. Obszar chronionego krajobrazu

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005 roku (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 105, poz. 2948) zachodnia i południowo – zachodnia część gminy (granica biegnie drogą Bujak – Zalesie – Dzierzkówek Stary – Huta Skaryszewska – Skaryszew – Maków, następnie północną granicą kompleksu leśnego „Makowiec” oraz drogą Radom – Wierzbiца) położona jest w obrębie **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”**. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 16 650 ha. Obszar ten jest położony w dolinie Iłżanki, części

¹² Korytarze ekologiczne pełnią istotne funkcje ekologiczne, przyczyniając się m.in. do utrzymania przestrzennej ciągłości obszarów aktywnych biologicznie, zachowania bogactwa świata żywego, przepływu informacji genetycznych oraz wymiany materii i energii populacji, jak również zasilania wód podziemnych i przewietrzania całego obszaru.

Przedgórza Iłżeckiego oraz kompleksów leśnych rejonu Modrzejewic, Skaryszewa i Makowa. Większy kompleks leśny występuje w południowo – zachodniej części gminy, w skład którego wchodzi: Las Modrzejewski, Las Liwnik, Czarny Las i Olszyny. Pełnią one rolę wodochronną i glebochronną oraz stanowią ostoję dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. Szczególną wartością florystyczną tego obszaru są zbiorowiska bagienne oraz torfowiska objęte ochroną w formie użytków ekologicznych. Świat flory reprezentowany jest przez rzadkie gatunki roślin: listera jajowata, wawrzynek wilczełyko, groszek wiosenny, jak i zwierząt: orlik krzykliwy, bocian czarny, borsuk, a nawet przemieszczające się łosie.

Zgodnie z w/w rozporządzeniem powołującym OCHK „Iłża – Makowiec” obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i rekreacją. O jego walorach przyrodniczo – krajobrazowych decydują w szczególności: cenne biocenotycznie kompleksy leśne, swobodnie rozproszone zadrzewienia, malownicza dolina rzeki Modrzejowicy ze stawami, oczkami i ciekami wodnymi oraz rozległymi połaciami łąk wzbogaconych szuwarami, zakrzewieniami i zadrzewieniami, ciekawie ukształtowana rzeźba terenu z uwidaczniającymi się miejscami zjawiskami krasowymi.

B. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy rozporządzeniem nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 lipca 2005 r. *w sprawie użytków ekologicznych* (Dz. U. Woj. Maz. Nr 175, poz. 5572) zmienionego Rozporządzeniem Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. (Dz. U. Woj. Maz. Nr 138, poz. 3651) utworzono 13 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 13,03 ha, zlokalizowanych na terenie leśnym – nadleśnictwo Radom. Stanowią one cenne pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Obejmują ochroną dawne bagna i zbiorniki wodne oraz zagłębienia silnie uwilgotnione lub okresowo zalewane wodą, porośnięte miejscami roślinnością drzewiastą, rzadziej krzewiastą.

Użytki ekologiczne tworzą cenne ogniwa w ochronie różnorodności biologicznej gminy.

Tabela nr 1

Użytki ekologiczne na terenie gminy Skaryszew

L.p.	Lokalizacja	Powierzchnia (ha)	Szczególny cel ochrony
1.	Chomentów Puszcza, dz. nr 1291; leśnictwo Radom, oddz. 166 f	0,30	silnie wilgotne zagłębienie terenu
2.	Chomentów Puszcza, dz. nr 1292; leśnictwo Radom, oddz. 167 g	1,40	silnie wilgotne zagłębienie terenu
3.	Modrzejowice, dz. nr 519; leśnictwo Radom, oddz. 168 b	0,49	bagno
4.	Modrzejowice, dz. nr 519; leśnictwo Radom, oddz. 168 g	0,47	dawny zbiornik wodny

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
MIASTA I GMINY SKARYSZEW

5.	Modrzejowice, dz. nr 519; leśnictwo Radom, oddz. 168 i	0,51	silnie wilgotne zagłębienie terenu
6.	Modrzejowice, dz. nr 528 i 529, leśnictwo Radom, oddz. 177 d i 178 c	0,33	silnie wilgotne zagłębienie terenu
7.	Modrzejowice, dz. nr 483, leśnictwo Radom, oddz. 179 d	5,06	bagno
8.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1301 i 1303; leśnictwo Radom, oddz. 186 h i 187 g	0,60	silnie wilgotne zagłębienie terenu
9.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1302; leśnictwo Radom, oddz. 187 k	0,71	bagno
10.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1319; leśnictwo Radom, oddz. 200 l	0,98	bagno
11.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1323; leśnictwo Radom, oddz. 203 h	0,42	silnie wilgotne zagłębienie terenu
12.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1322; leśnictwo Radom, oddz. 203 i	0,31	silnie wilgotne zagłębienie terenu
13.	Chomentów Puszczy, dz. nr 1322 i 1323; leśnictwo Radom, oddz. 203 j, p	1,45	silnie wilgotne zagłębienie terenu

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru użytków ekologicznych dostępnego na
www.warszawa.rdos.gov.pl/

Na analizowanym obszarze A i B nie powołano dotychczas użytku ekologicznego. Przedmiotowa część miasta Skaryszew poddana analizie (cały obszar B) leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec”. Sołectwo Nowy Maków zaś nie jest objęty żadną formą ochrony przyrody.

3.2.11.2. Proponowane formy ochrony przyrody

Poza wyżej wymienionymi obszarami przyrodniczymi objętymi ochroną prawną na terenie gminy występują również inne obszary cenne przyrodniczo, kwalifikujące się do objęcia ochroną.

Najcenniejszy fragment doliny Modrzejowicy na fragmencie od stawów do drogi Skaryszew – Wólka Twarogowa – Tomaszów – Anielin przewiduje się objąć ochroną w postaci projektowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina Modrzejowicy”. Obszar ten wyróżnia się dużymi walorami środowiska przyrodniczego i krajobrazu: naturalny charakter rzeki ze stawami (sąsiedztwo), starorzeczami, licznymi torfiankami, ciekami wodnymi; rozległe połacie

cennych biocenotycznie łąk urozmaiconych zadrzewieniami, zakrzewieniami oraz enklawami szuwar.

Uwzględniając wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny Modrzejowicy pojawiła się propozycja rozszerzenia obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec” w kierunku wschodnim, w celu włączenia w jego granice całego terenu projektowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego.

3.2.11.3. Natura 2000

Na terenie gminy Skaryszew nie występują oraz nie proponuje się obszarów Natury 2000. Najbliżej położone względem granic gminy to:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków OSTOJA KOZIENICKA PLB140013 – oddalony ok. 5-7 km od północno – wschodniej granicy gminy;
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty¹³ PUSZCZA KOZIENICKA PLH140035 – oddalony ok. 5-7 km od północno – wschodniej granicy gminy.
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty PAKOSŁAW PLH 140015 – oddalony ok. 4 km od południowo – zachodniej granicy gminy;

3.2.12. Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego¹⁴

3.2.12.1. Powietrze atmosferyczne

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza na terenie miasta i gminy Skaryszew są:

- procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie miasta i gminy funkcjonują kotłownie komunalne),
- emisja komunikacyjna (podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest droga krajowa nr 9 i droga wojewódzka nr 733 oraz w mniejszym stopniu drogi powiatowe i gminne), która stwarza największe zagrożenie dla środowiska w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu kołowego; zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze;
- emisja niska (lokalne kotłownie, indywidualne gospodarstwa domowe ogrzewane poprzez własne kotłownie węglowe lub piece), która wywiera duży wpływ na stan czystości powietrza; lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza; wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza za rok 2011 miasto i gmina Skaryszew znajduje się w strefie mazowieckiej. Według wykonanych pomiarów, ze względu na ochronę zdrowia

¹³ Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty zostały zatwierdzone na podstawie Decyzji wykonawczej Komisji z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia piątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2011) 8278) (2012/14/UE) opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 13 stycznia 2012 r. (Dz. U. UE L 11/55 z dnia 13 stycznia 2012 r.)

¹⁴ Podrozdział opracowany na podstawie projektu Programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Skaryszew na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (aktualizacja), Skaryszew 2009

została ona wytypowana do sporządzenia programów ochrony powietrza (strefa C) dla zanieczyszczeń –pył PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)piren (B(a)P), których stężenia przekroczyły określone poziomy dopuszczalne. Ponadto zostały niedotrzymane poziomy ozonu zarówno ze względu ochrony zdrowia jak i roślin (strefa C).

3.2.12.2. Klimat akustyczny

Podstawowymi źródłami hałasu na terenie miasta i gminy Skaryszew są źródła stacjonarne, zainstalowane na terenach jednostek organizacyjnych oraz indywidualne i publiczne źródła mobilne (samochody osobowe, ciężarowe, transport komunikacji zbiorowej).

Przez teren gminy przebiegają dwie trasy (droga krajowa nr 9 oraz droga wojewódzka nr 733) prowadzące ruch tranzytowy o dużym natężeniu. Według generalnego pomiaru ruchu wykonanego w 2010 r. średniodobowe natężenie ruchu na drodze krajowej wynosiło:

- ✓ 5988 pojazdów na dobę na odcinku Radom – Skaryszew,
- ✓ 6562 pojazdów na dobę na odcinku Skaryszew – Iłża.

Powyższe dane wskazują, że klimat akustyczny przy drodze krajowej jest niekorzystny dla zabudowy położonej w bezpośrednim sąsiedztwie ciągu komunikacyjnego.

Droga wojewódzka nr 733 cechuje się mniejszym natężeniem ruchu, niż droga krajowa, jednak również stanowi uciążliwość akustyczną dla sąsiedniej zabudowy.

Północno – zachodnia część gminy graniczy z lotniskiem wojskowym w Radomiu. Sołectwa: Janów, Makowiec, Sołtyków, Bębaczów, Maków, Nowy Maków, część Skaryszewa oraz Bogusławice narażone są na jego uciążliwość.

Emitorami hałasu przemysłowego, na obszarze miasta i gminy są kotłownie, zakłady produkcyjne i rzemieślnicze o zróżnicowanym profilu oraz restauracje, kluby i inne obiekty realizujące funkcje gastronomiczno – rozrywkowe.

Źródłami hałasu w działalności rolniczej są zaś głównie: systemy wentylacyjne (czerpnie, wyrzutnie, suszarnie), sprężarki, pompy i transport.

3.2.12.3. Zanieczyszczenie wód

A. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe wykazują małą odporność na negatywne oddziaływanie czynników zewnętrznych. Największe zagrożenie powodują ścieki gromadzone w nieszczelnych jak i opróżnianych w sposób niekontrolowany szambach, a także odprowadzanych bez oczyszczenia bezpośrednio do wód powierzchniowych. Rozwiązanie tego problemu będzie możliwe po rozbudowie zbiorczych systemów kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie zlewni rzek przepływających przez teren gminy. Uporządkowaną gospodarkę wodno – ściekową ma znikomy procent mieszkańców gminy. Przyrost przyłączy wodociągowych nie jest proporcjonalny w stosunku do ilości przyłączy kanalizacyjnych.

Znaczące zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych mogą stanowić także spływy powierzchniowe związków biogenych, środków ochrony roślin, nawozów mineralnych jak również gnojowicy wytwarzanej w gospodarstwach hodowlanych, na terenie zlewni rzek.

Na terenie miasta i gminy Skaryszew nie są prowadzone badania stanu jakości wód powierzchniowych. Badaniami monitoringu diagnostycznego były objęte wody powierzchniowe

przepływające przez teren gminy, poza jej granicami tj.: rzeka Modrzejowica (w punkcie kontrolnym Osuchów gm. Kazanów (powiat zwoleński) – wody III klasy czystości), rzeka Mleczna (w punkcie kontrolnym Owadów gm. Jastrzębia (powiat radomski) – wody V – klasy czystości), rzeka Radomka (w punkcie kontrolnym Ryczywół gm. Kozienice (powiat kozienicki) – wody IV - klasy czystości).

W zakresie jakości wód płynących będących środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych rzeka Radomka posiadała jakość pozaklasową.

Ponadto znaczna część obszaru gminy objęta jest deficytem wód powierzchniowych, związanym z obniżeniem poziomu wodonośnego. Zaznacza się także dominacja melioracji odwadniających, przy zbyt niskim retencjonowaniu wody.

B. Wody podziemne

Na terenie gminy Skaryszew nie jest prowadzony monitoring regionalny jakości wód podziemnych. Jakości wód podziemnych na terenie gminy zagrażają głównie zanieczyszczenia antropogeniczne wywołane przez:

- stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin,
- niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych z obiektów intensywnej hodowli zwierząt,
- wysypiska odpadów urządzone „na dziko”,
- ścieki na terenach pozbawionych systemu kanalizacyjnego, kierowane do nieszczelnych szamb i dołów chłonnych, infiltrujące do wód podziemnych,
- emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych przenikające do gruntu z opadami atmosferycznymi,
- spływy powierzchniowe z dróg zawierające min. związki ropopochodne, chlorki, metale ciężkie,
- odkrywkowe górnictwo, odsłaniające warstwę wodonośną.

Ze względu na brak systemów kanalizacyjnych w gminie szczególnie niebezpieczne jest skażenie pierwszego poziomu wód. Najbardziej narażone są przypowierzchniowe wody podziemne, których zwierciadło występuje na ogół na głębokości mniejszej niż 5,0 m. Wody na obszarach dolinnych (strefy drenażu) są niższej jakości niż wody w obrębie wysoczyzn (strefy zasilania). Zagrożenie mogą również stanowić tereny zurbanizowane, intensywna gospodarka rolnicza oraz układ komunikacyjny.

Funkcję polegającą na zachowaniu wód podziemnych dobrej jakości oraz niezbędnych zasobów wód podziemnych pełnią wydzielone na obszarze kraju Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Wody podziemne ze względu na swą wysoką jakość jak i potencjalne zasoby stanowią ważne źródło zaopatrzenia w wodę. System zaopatrzenia w wodę bazuje na ujęciach wód podziemnych o dużych wydajnościach eksploatacyjnych, z których woda po uzdatnieniu rozprowadzona jest siecią wodociągową do odbiorców indywidualnych na terenie gminy. Jakość wody dostarczanej odbiorcom nie budzi zastrzeżeń Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej.

3.2.12.4. Gleby i powierzchnia ziemi

Na stan gleb ma wpływ wiele czynników zewnętrznych, m.in.: procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, oraz prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin). Duże znaczenie ma również świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Podstawowymi czynnikami decydującymi o stopniu degradacji gleb są zakwaszenie i zubożenie ich w składniki pokarmowe oraz naruszenie ich równowagi. Gleby nadmiernie zakwaszone są podatne na wymywanie, co prowadzi w konsekwencji do wzrostu zanieczyszczenia wód. Przyczyną zakwaszania gleb oprócz naturalnych procesów zachodzących w glebach są nadmierne ilości SO_2 i tlenków azotu emitowanych przez przemysł i motoryzację.

Wg informacji z 2009 roku Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Kielcach na obszarze gminy przeważają gleby lekkie (100 % udziału) o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym pH od 4,5 do pH 5,5 na gruntach ornych, użytkach zielonych i rolnych – 23 – 42%. Udział gleb o odczynie lekko kwaśnym wynosi w granicach 18 – 20%, obojętnym – 5 – 12%, a zasadowym – 2 – 3%.

Zanieczyszczenie gleb może być także wywołane zabiegami związanymi z podnoszeniem żyzności gleb. Skutkiem takich zabiegów są podwyższone stężenia związków azotu i fosforu w glebach. Bardzo niskie zużycie nawozów mineralnych może zaś stać się przyczyną ubożenia gleb w składniki mineralne.

Wg informacji z 2009 roku Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Kielcach na obszarze gminy zawartość fosforu w glebach tj. gruntów ornych waha się od 5 do 38%, użytków zielonych od 4 do 54%, a użytków rolnych od 5 do 37%. Z kolei zawartość potasu w analizowanych glebach zawiera się: w gruntach ornych od 6 do 42%, użytkach zielonych od 4 do 53%, a użytków rolnych od 6 do 4 %. Bardzo wysoką zawartość fosforu i potasu w szczególności odnotowano w glebach użytków zielonych. Zawartość magnezu w glebach gruntów ornych waha się od 15 do 25%, użytków zielonych od 5 do 38%, a użytków rolnych od 15 do 25%. Bardzo wysoką zawartość magnezu stwierdzono w szczególności zarówno w gruntach ornych i użytkach rolnych.

Tereny wzdłuż arterii komunikacyjnych narażone są w sposób ciągły na zanieczyszczenia powstałe w wyniku spalania paliw: tlenki azotu, węglowodory i pierwiastki śladowe, w tym ołów. Eksploatacja dróg i pojazdów jest również przyczyną przenikania do gleby związków organicznych i metalicznych: kadmu, niklu, miedzi i cynku. Kolizje drogowe z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne powodują lokalne zagrożenia dla środowiska glebowego przez skażenia substancjami ropopochodnymi, kwasami i innymi.

Gleby ulegają zanieczyszczeniom pochodzącymi z terenów zainwestowanych, są to najczęściej skażenia toksyczne oraz zakwaszenie.

Eksploatacja kopalin przyczynia się do degradacji powierzchni ziemi.

3.2.12.5. Szata roślinna

Kompleksy leśne na terenie gminy leżą w zasięgu I i II strefy zagrożenia przemysłowego, charakteryzujących się występowaniem początkowych i średnio zaawansowanych objawów uszkodzenia aparatu asymilacyjnego drzew.

Objęcie znacznej części lasów szczególnymi formami ochrony przyrody wraz z działaniami na rzecz czystości środowiska (szczególnie powietrza atmosferycznego) umożliwia uzyskanie

właściwego stanu leśnego (w tym kondycji zdrowotnej drzewostanów) oraz utrzymywanie stanu sanitarnego zapewniającego ciągłość i trwałość użytkowania.

Zadrzewienia odznaczają się dobrym stanem zdrowotnym i sanitarnym. Jednakże wymagają uzupełnień, szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Na terenie gminy uwidacznia się degradacja istniejących zbiorowisk łąkowych, łąkowo – pastwiskowych oraz torfowisk na skutek przeprowadzenia w przeszłości zabiegów odwadniających i drastycznego obniżenia poziomu wód gruntowych. Obiecie ochroną prawną znacznej części gminy daje gwarancję stopniowej regeneracji tych zbiorowisk.

3.2.12.6. Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące występuje powszechnie w środowisku. Źródła promieniowania to: systemy przesyłowe energii elektrycznej wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje radiowe, telewizyjne, radiolokacji, radionawigacji, telefonii komórkowej, oraz wszelkiego typu urządzenia przemysłowe, czy gospodarstwa domowe. Ujemny wpływ na stan środowiska i ludzi mają urządzenia emitujące fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal i mikrofal.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska, a jego oddziaływanie na środowisko będzie stale wzrastać, w wyniku postępu cywilizacyjnego. Od kilku lat wzrasta emisja pól elektromagnetycznych w środowisku, co jest przede wszystkim spowodowane rozwojem telefonii komórkowej oraz rozbudową linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym równym lub wyższym niż 110 kV.

Na terenie gminy Skaryszew oprócz źródeł niskiej częstotliwości występują także sztuczne źródła emisji pól elektromagnetycznych w postaci linii elektroenergetycznych – 220kV i 110kV oraz stacji bazowych telefonii komórkowej (trzy w Skaryszewie oraz po jednej w Puszczy, Zalesiu, Bujaku i Grabinie).

3.2.12.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie miasta i gminy Skaryszew stwarzają:

- ✓ transport drogą krajową i wojewódzką (w tym materiałów niebezpiecznych),
- ✓ okresowe i miejscowe zanieczyszczenia wód rzek i zbiorników wodnych,
- ✓ oczyszczalnie ścieków
- ✓ stacje paliw płynnych i gazowych.

Najbardziej realne zagrożenie dla środowiska stwarzają awarie w transporcie drogowym (droga krajowa nr 9 i wojewódzka nr 733) i możliwość wystąpienia zdarzeń drogowych skutkujących wyciekami substancji toksycznych i niebezpiecznych o właściwościach palnych i wybuchowych. Potencjalne zagrożenia mogą zaistnieć w wyniku nieprzewidzianych wydarzeń na w/w szlakach komunikacyjnych (awaria, wypadek, itp.). Mogą one wywołać negatywne skutki w wielu elementach środowiska przyrodniczego (powietrzu, wodach, gruntach z glebami, szacie roślinnej, świecie zwierząt) oraz bezpośrednio zagrozić zdrowiu i życiu ludzi. Na terenie gminy znajdują się także stacje paliw płynnych i gazowych, które również stwarzają potencjalne nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska.

Zagrożenie może stwarzać w wyniku awarii również magistrala gazowa wysokiego ciśnienia.

3.2.12.8. Obiekty uciążliwe

Obiekty mogące pogorszyć stan środowiska na terenie miasta i gminy Skaryszew to:

- ✓ droga krajowa nr 9,
- ✓ droga wojewódzka nr 733,
- ✓ linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 220 kV,
- ✓ linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV,
- ✓ stacje bazowe telefonii komórkowej,
- ✓ gazociąg wysokiego i średniego ciśnienia,
- ✓ stacje paliw płynnych i gazowych,
- ✓ stacja obsługi pojazdów,
- ✓ oczyszczalnie ścieków,
- ✓ ujęcia wody do celów komunalnych,
- ✓ stawy hodowlane,
- ✓ składowisko odpadów komunalnych,
- ✓ zakłady materiałów budowlanych,
- ✓ garbarnie,
- ✓ zakłady przetwórstwa spożywczego (piekarnie, mięsne),
- ✓ tartaki,
- ✓ produkcja szkła (huta),
- ✓ magazyn zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- ✓ fermy drobiu,
- ✓ kopalnie kruszywa.

Na analizowanej części miasta Skaryszew (obszar B) zlokalizowany jest cmentarz, od którego obowiązują strefy sanitarne 50 m (dla terenu zwodociągowanego) i 150 m (dla terenu nie zwodociągowanego).

3.3. Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej

Krajobraz kulturowy miasta i gminy Skaryszew jest typowy dla Mazowsza i regionu radomskiego. Jest to krajobraz rolniczy z kompleksem leśnym na południu gminy. Charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu, poprzecinanego rzekami (Modrzewianka, Kobylanka).

Głównym elementem krajobrazu jest miasteczko Skaryszew z historycznie (od X w.) ukształtowanym układem urbanistycznym i zachowaną w dużym stopniu zabudową śródmieścia z 1 poł. XX w. Innym istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy jest miejscowość Odechów z dominującym kościołem parafialnym oraz miejscowość Maków, gdzie zachował się zespół dworsko – folwarczny.

Krajobraz kulturowy gminy cechuje również występowanie licznych kapliczek, w przeważającej części w formie krzyży na cokołach z wnękami na święte figury. W Skaryszewie zachowały się dwa młyny murowane, będące obiektami techniki.

Dawną drewnianą architekturę z terenu gminy reprezentują jednostkowe obiekty, które zachowały się bez większych przekształceń i w dostatecznym stanie. Częściowo zachowały się również budynki gospodarcze – drewniane i kamienne stodoły, oboro-stajnie i spichlerze.

Spis zasobu obszarów i obiektów dziedzictwa kulturowego, ważnych i chronionych ze względu na cenne walory, zweryfikowany został zgodnie z uchwałą nr XVIII/157/2012 Rady Miejskiej w Skaryszewie z dnia 19 czerwca 2012r. w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015 dla Miasta i Gminy Skaryszew (Dz. Urz. Woj. Maz. z 3 września 2012, poz. 6085).

Na terenie miasta i gminy Skaryszew występuje wiele obiektów stanowiących cenne dziedzictwo kulturowe, ale tylko niektóre zostały objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Znajduje się tutaj wiele różnorodnych obiektów zabytkowych nieruchomych i ruchomych.

Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków występujące na terenie miasta i gminy Skaryszew to:¹⁵

- ✓ Skaryszew – zespół kościoła p.w. św. Jakuba (nr rej.: 452/A/57 z 28.02.1957 r., 385/A z 21.06.1967 r. oraz 148/A/82 z 15.03.1982r.) – kościół, cmentarz przykościelny, kaplica, ogrodzenie z bramkami);
- ✓ Odechów – kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP (nr rej.: 454/A/57 z 28.02.1957 r., 384/A/67 z 21.06.1967 r. oraz 93/A/81 z 15.03.1981 r.);
- ✓ Gębarzów – park z przełomu XIX i XX w. (nr rej.: 341/A/86 z 10.06.1986 r.);
- ✓ Chomętów – park z XVIII w. (nr rej.: 755 z 19.12.1957 r.);
- ✓ Maków – zespół dworski i folwarczny z XVIII/XIX w. (nr rej.: 802/A/72 z 28.10.1972 r. oraz 117/A/81 z 07.07.1981 r.) – dwór, park, spichlerz, lamus i gorzelnia).

Obiekty ruchome wpisane do rejestru zabytków występujące na terenie miasta i gminy Skaryszew to:

- ✓ Odechów – wyposażenie zabytkowe kościoła parafialnego p.w. Zwiastowania NMP (nr rej. 153/B/96 z 29.08.1996 r.) – wpisanych zostało 16 zabytków ruchomych wchodzących w skład wystroju i wyposażenia kościoła, oraz kapliczka gotycka (nr rej. 17/B/82 z 20.08.1982 r.);
- ✓ Skaryszew – wyposażenie zabytkowe kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba w Skaryszewie (nr rej. 117/B/95 z 10.05.1995 r. oraz nr rej. 118/B/95 z 29.05.1995 r.).

Ponadto na terenie miasta i gminy Skaryszew występują liczne obiekty o znaczeniu lokalnym i regionalnym wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków – ok. 150 obiektów. Są to: kościół, kaplica, plebania, nagrobek przy kościele, cmentarze, ogrodzenie kościoła w Skaryszewie, krzyże i kapliczki przydrożne, figury, zabudowania podworskie (dwór, lamus dworski, gorzelnia dworska), parki, młyny, budynki mieszkalne, spichlerze, obory, stodoły, magazyn, suszarnia.

¹⁵ Bujak - budynek mieszkalno-gospodarczy nr 2, drewniany z 1 poł. XIX (nr rej.: 821 z 14.03.1973 r.) – obecnie już nie istnieje i powinien być skreślony z rejestru zabytków WKZ

Dziedzictwem kulturowym miasta i gminy Skaryszew są również stanowiska archeologiczne stanowiące świadectwo dawnego osadnictwa. W obrębie analizowanej gminy zlokalizowano 111 stanowisk archeologicznych.

Ponadto na terenie miasta i gminy znajdują się również zewidencjonowane miejsca pamięci narodowej w postaci pomników i tablic pamiątkowych oraz groby wojenne.

Na uwagę zasługuje również zabytkowy historyczny układ urbanistyczny miasta Skaryszew, które zostało rozlokowane na prawie średzkiem w 1264 r. Miasto zachowało zasadniczy układ przestrzenny o unikalnych wartościach, pojedyncze obiekty o wartości zabytkowej oraz zwarte zespoły zabudowy. XIX-wieczny projekt regulacji pozostał czytelny w dzisiejszym układzie miasta. Znaczenie mają zachowana w znacznym stopniu parcelacja gruntów oraz sposób zabudowy (układ kalenicowy z sieniami przejazdowymi).

Na obszarach objętych zmianą Studium... nie znajdują się budynki i obiekty objęte ochroną przez wpis do Wojewódzkiego rejestru zabytków czy Gminnej ewidencji zabytków. W obszarze sołectwa Nowy Maków znajdują się 2 stanowiska archeologiczne: AZP 75-68/57, AZP 75-68/58.

3.4. Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest opracowaniem określającym politykę przestrzenną gminy. Nie jest aktem prawa miejscowego (art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.)) – pełni rolę dokumentu regulującego działania gminy, w ramach powierzonych jej zadań, z uwzględnieniem wymogów realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Studium stanowi akt planistyczny o znaczeniu strategicznym dla rozwoju przestrzennego gminy, w tym poprzez określenie kierunków zagospodarowania jakie należy przyjmować przy sporządzaniu planów miejscowych. To podstawowy dokument koordynacji działań przestrzennych. Posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego.

Sporządzona zmiana Studium... jest drugą edycją tego dokumentu (pierwsza zmiana).

Pierwotnie opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Skaryszew zostało opracowane na przełomie 1999/2000 r. w warunkach prawnych ustalonych ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 1999 r., Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Jest to dokument dotychczas aktualny i obowiązujący obejmujący całą gminę.

Potrzeba dostosowania ustaleń Studium... do potrzeb i polityki miasta i gminy pojawiła się w połowie 2011 r. Uchwałą Nr VIII/56/2011 z dnia 12 maja 2011 roku Rady Miejskiej w Skaryszewie *w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew*. Zmiana dotyczy dwóch obszarów: sołectwa Nowy Maków w granicach administracyjnych oraz części miasta Skaryszew (wyznaczonej ulicami: Cichą, Chopina, Wyszyńskiego, Krasickiego, Zachodnia, Partyzantów).

Obecna zmiana Studium... ma na celu uściślenie przebiegu układu komunikacyjnego dróg

krajowych S 12 na terenie sołectwa Nowy Maków i DK nr 9 (obwodnica Skaryszewa) na terenie miasta Skaryszew oraz dostosowanie do nich układów urbanistycznych istniejącej i projektowanej zabudowy; uporządkowanie żywiłowego ruchu budowlanego poprzez wyznaczenie terenów mieszkaniowych; wyznaczenie i określenie zasad odwadniania terenu sołectwa Nowy Maków oraz w części miasta Skaryszew aktywizację gospodarczą obszarów przylegających do planowanej obwodnicy DK. 9. Podstawowym założeniem projektowym była idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.

Celem opracowywanego projektu Studium... jest również sformułowanie lokalnej polityki przestrzennej wpisanej w politykę przestrzenną państwa i województwa oraz określenie kierunków rozwoju.

W przypadku braku realizacji projektu Studium... środowisko nie pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Będzie poddawane działaniu procesów zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Nowa zabudowa wprowadzana jest głównie decyzjami o warunkach zabudowy, co powoduje zainwestowanie w sposób nie skoordynowany i zagrażający łaadowi przestrzennemu w tym walorom przyrodniczym i krajobrazowym, poprzez jednostkowe a nie kompleksowe rozwiązania. Stworzy to zagrożenie dla jakości poszczególnych komponentów środowiska poprzez:

- uszczuplenie zasobów przyrodniczych polegających m.in. na przeznaczeniu obszarów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- wzrost emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych spowodowanych natężeniem się lokalnego ruchu komunikacyjnego oraz zwiększeniem się liczby obiektów będących źródłem emisji niskiej;
- pogorszenie się warunków klimatycznych;
- pogorszenie się klimatu akustycznego;
- zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków z obszarów zabudowanych;
- przekształcenia powierzchni terenu polegające na jej zabudowie i utwardzeniu, a co za tym idzie zmianie warunków spływu (kilkukrotne zwiększenie objętości i szybkości spływów wód opadowych).

Sołectwo Nowy Maków (obszar A) cechuje żywiłowy ruch budowlany. Nowa zabudowa pojawia się na podstawie jednostkowych decyzji o warunkach zabudowy, bowiem brak jest prawa miejscowego. Zatem brak realizacji projektu Studium... będzie skutkował dalszym przeobrażaniem środowiska przyrodniczego w tereny zainwestowane. Nie podjęcie działań inwestycyjnych i pozostawienie analizowanego obszaru w dotychczasowym użytkowaniu nie byłoby właściwe z punktu widzenia zarówno przyrodniczego jak i gospodarczego.

Atrakcyjność przedmiotowego terenu – położenie na przedpolu miasta Radom, jak też obecnie zauważalna presja urbanistyczna pozwala przypuszczać, iż nastąpi przekształcenie znacznej części dotychczasowych terenów otwartych w tereny zurbanizowane, głównie w tereny zabudowy mieszkaniowej. Urbanizacja będzie jednak postępowała na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, co powoduje zainwestowanie w sposób nieskoordynowany i zagrażający poprzez jednostkowe, a nie kompleksowe rozwiązania ładu przestrzennego, w tym walorom przyrodniczym i krajobrazowym.

Warto zaznaczyć iż wyznaczona w obowiązującym Studium... rezerwa terenowa zabudowy (głównie zabudowy mieszkaniowej) nie zaspokaja w pełni rosnących potrzeb ludności, bowiem zabudowa wkracza decyzjami także na tereny wyznaczone w obowiązującym Studium... jako tereny rolne. Zatem zmiana obowiązującego Studium... oraz następnie opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego są gwarancją, iż urbanizacja będzie postępowała w sposób planowy i racjonalny. Zniweluje to bądź ograniczy negatywne skutki nieuchronnego procesu przekształcania terenów rolniczych w tereny zurbanizowane, o czym świadczą m.in. złożone wnioski do przeprowadzanej procedury zmiany obowiązującego Studium....

Analizowaną część miasta Skaryszew (obszar B) cechuje zaś znacznie mniejsza presja urbanistyczna, mimo że obowiązujące Studium... wyznaczyło tereny inwestycyjne generalnie we wschodniej części obszaru B (tereny mieszkaniowo – usługowe po południowej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 oraz tereny produkcyjno – usługowe po północnej stronie drogi). Obszar ten też jednak nie jest objęty prawem miejscowym i zabudowa pojawia się na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Zatem zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu polegałyby na przeobrażeniu środowiska w związku z jego zainwestowaniem. Będą wprowadzane budynki głównie o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, produkcyjne, gospodarczej, garażowej. Wiąże się to z(e): uszczelnieniem powierzchni, zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej poprzez zajęcie zabudową i zagospodarowaniem, zmniejszeniem powierzchni obszarów otwartych, unieczynnieniem gleby pod zabudową, uszczelnieniem terenu i wzrostem odpływu powierzchniowego, wzrostem źródeł zanieczyszczeń środowiska, wytwarzaniem odpadów i ścieków, zmianą krajobrazu.

Antropopresja związana z zabudową terenu doprowadziła do zmiany przebiegu procesów geodynamicznych (erozja i denudacja), hydrologicznych (przekształcenie stosunków wodnych, erozja wodna), glebowych (przekształcenie pokrywy glebowych i pojawienie się gruntów antropogenicznych) oraz klimatycznych.

Warto również podkreślić, iż obszary znacznie przeobrażone przez działalność człowieka są podatne na dalsze przekształcenia, a ich zdolność do regeneracji jest ograniczona.

Położone w obrębie analizowanych obszarów tereny zabudowy mieszkaniowej są wrażliwe na takie przejawy antropopresji jak: wprowadzanie związków chemicznych do atmosfery i do wód, gromadzenie odpadów stałych, emisję hałasu i wibracji, zmianę warunków przewietrzania terenu itd.

Tereny otwarte są wrażliwe na takie przejawy antropopresji, jak: degradacja gleb, zabiegi agrotechniczne, zmiany stosunków wodnych w glebie, a w przypadku ekosystemów łąkowych, kompleksów leśnych i zadrzewień, również na likwidację roślinności i zmiany siedlisk zwierząt.

Tereny o bardzo wysokiej wrażliwości na degradację, które muszą być chronione przed oddziaływaniami to m.in. ciągi ekologiczne cieków wodnych, ponieważ ich degradacja może się niekorzystnie odbić na stanie całości środowiska.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Do obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem należy zaliczyć tereny, w których zostały przekroczone lub zostaną przekroczone w wyniku realizacji ustaleń projektu Studium..., dopuszczalne normy środowiskowe pogarszające stan środowiska oraz warunki zdrowia i życia ich mieszkańców.

Główne obszary objęte występowaniem znacznych oddziaływań to:

- tereny położone w strefie planowanych inwestycji aktywności gospodarczej,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji usługowych,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji mieszkaniowych,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji komunikacyjnych.

Stan środowiska w obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem nie jest w stanie pierwotnej równowagi ekologicznej. Wytrącenie od niej spowodowane jest występowaniem na obszarze gminy istniejącego zainwestowania wpływając na zmianę jego funkcjonowania.

W obrębie terenów objętych znaczącym oddziaływaniem dojdzie do trwałych przemian środowiska w postaci przekształceń powierzchni, wymiany gruntów, zmian stosunków wodnych w tym ograniczenia procesów infiltracji. Skutkiem budowy lub przebudowy dróg będzie wzrost natężenia ruchu pojazdów. Największe oddziaływanie zakłada się od drogi krajowej S12 na terenie sołectwa Nowy Maków¹⁶ i DK nr 9 (obwodnica Skaryszewa) na terenie miasta Skaryszew. Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, pomimo powodowania trwałych przekształceń środowiska, korzystnie oddziałują na poprawę stanu jakościowego środowiska przyrodniczego.

Projekt Studium..., odpowiadając na potrzeby społeczne, wyznacza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową (w tym strefa mieszkaniowo – usługowa w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza na analizowanej części miasta Skaryszew (obszar B)) i usługową. Po północno – zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 wyznacza strefę aktywności gospodarczej.

Kierunki działań przyjęte w projekcie Studium... dla sołectwa Nowy Maków (obszar A) mają na celu uściślenie przebiegu układu komunikacyjnego dróg krajowych S 12 na terenie sołectwa Nowy Maków oraz kształtowanie układów osiedleńczych w taki sposób, aby minimalizować ich wpływ na walory środowiska naturalnego. Ponadto zmierzają one do uporządkowanie żywiłowego ruchu budowlanego na terenie sołectwa poprzez wyznaczenie terenów mieszkaniowych.

Na części obszaru A możliwość zainwestowania warunkuje szczegółowym rozwiązaniem problemu sezonowego podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych na znacznej części sołectwa) oraz udrożnienie systemu melioracyjnego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa. Możliwość intensyfikacji zagospodarowania uzależnia od wyniku wykonanych prac i zabezpieczeń. Do czasu ustabilizowania niekorzystnych obecnie warunków wodnych dopuszcza zaś jedynie możliwość remontu, przebudowy i rozbudowy w ramach istniejących nieruchomości, bez prawa budowy nowych budynków.

Kierunki działań przyjęte w projekcie Studium... dla analizowanej części miasta Skaryszew

¹⁶ Droga S 12 będzie miała parametry drogi ekspresowej. Obecnie rozważane są jej cztery przebiegi, z których trzy przechodzą przez północne obszary gminy Skaryszew

(obszar B) polegają na utrzymaniu rezerwy pod budowę DK nr 9 (obwodnica Skaryszewa) na terenie miasta Skaryszew oraz aktywizację gospodarczą obszarów przylegających do planowanej obwodnicy DK. 9.

Podstawowym założeniem projektu Studium... jest idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.

Prócz terenów inwestycyjnych projekt Studium... wyznacza tereny otwarte. Chroni kompleksy leśne przed zmianą przeznaczenia ich na cele nieleśne. Bezpośrednie sąsiedztwo (od zachodu i południa) cmentarza zlokalizowanego w obszarze B oraz północno – wschodnie krańce sołectwa Nowy Maków i obszary przylegające do istniejących kompleksów leśnych w obrębie sołectwa przeznacza do dolesienia. Ma to na celu powiększenie przestrzeni leśnej gminy oraz stworzenie ciągów ekologicznych. Powyższa polityka sprzyja tworzeniu zwartych kompleksów leśnych.

Ponadto projekt Studium... pozostawia część analizowanych obszarów w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu. Są to zachodnie krańce analizowanej części obszaru B oraz znaczne obszary w północno – zachodniej, południowej i południowo – wschodniej części sołectwa Nowy Maków (obszar A).

Wprowadzone zmiany w obowiązującym dotychczas Studium... pozwolą na realizację nowej polityki przestrzennej gminy, zakładającej:

- uporządkowanie istniejących terenów inwestycyjnych;
- wyznaczenie nowych przestrzeni rozwojowych;
- udrożnienie układu komunikacyjnego;
- wzbogacenie elementów środowiska przyrodniczego i wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi - obwodnicy południowo-zachodniej i pasów doleśień;
- stworzenie podstaw formalno-prawnych do tworzonego planu miejscowego tych terenów.

Należy zaznaczyć, iż realizacja zainwestowania wyznaczonego w projekcie Studium... będzie odbywała się kosztem środowiska przyrodniczego. Nowe tereny inwestycyjne wyznaczone w projekcie Studium... w sołectwie Nowy Maków to tereny o bardzo niskiej bonitacji – gleby głównie V i VI klasy bonitacyjnej, niekorzystne dla dalszego rozwoju rolnictwa. Zaś tereny inwestycyjne wyznaczone w granicach miasta Skaryszew powstaną kosztem bardzo wysokiej bonitacji – gleby III i IV klasy bonitacyjnej, korzystnych dla dalszego rozwoju rolnictwa. Niemniej jednak należy zaznaczyć iż znaczna ich część została przeznaczona do urbanizacji już na etapie Studium... z 1999/2000 r.

Zgodnie z zapisami projektu Studium... wraz z rozwojem terenów zainwestowanych powinien systematycznie następować rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną, a nawet w miarę możliwości wyprzedzająco w stosunku do realizacji nowej zabudowy – warunek *sine qua non*. Wprowadza obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji z priorytetem kanalizowania terenów wyposażonych w sieć wodociągową

Ponadto niemalże całe sołectwo Nowy Maków oraz zachodnią część obszaru B leży w obrębie w obszaru najwyższej ochrony ONO GZWP Nr 405 „Niecka Radomska” wyznaczonego w związku z lejem depresyjnym od ujęcia „Małczew” w Radomiu (północno – zachodnia część gminy - w tym zachodnia część sołectwa Nowy Maków).

Projekt Studium... zachowanie równowagi przyrodniczej zabezpiecza poprzez wyłączenie spod zabudowy zachodniej części analizowanego obszaru miasta Skaryszew (obszar B) położonego w bezpośrednim sąsiedztwie doliny rzeki Kobylanki oraz znacznych obszarów w północnej i południowej części sołectwa Nowy Maków. Chroni wszystkie kompleksy leśne przed urbanizacją, wyznacza nowe tereny do dolesienia oraz znaczną część terenów zachowuje w rolnym użytkowaniu.

Zabezpieczenie najcenniejszych naturalnych zasobów przyrodniczych stanowi element przeciwdziałania skutkom rozwoju cywilizacyjnego gminy, podobnie jak rozwiązanie problemu sezonowego podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych) oraz udroźnienie, odbudowa i budowa systemu odwadniającego obszary wsi Nowy Maków chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY

W projekcie Studium... za jeden z podstawowych kierunków ochrony środowiska wskazano ochronę walorów krajobrazowych oraz wypoczynkowych środowiska poprzez:

- zachowanie, kształtowanie i odtwarzanie walorów krajobrazowych środowiska, w odniesieniu do obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec” i rejonu doliny Modrzejowicy (w postaci zespołu przyrodniczo – krajobrazowego);
- nieustanną ochronę komponentów systemów obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- przeprowadzenie prac inwentaryzacyjnych i badań nad rozpoznaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy z wytypowaniem najcenniejszych obszarów i obiektów kwalifikujących się do objęcia ochroną prawną.

5.1. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

A. Obszar chronionego krajobrazu – „Iłża - Makowiec”

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005 roku (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 105, poz. 2948) zachodnia i południowo – zachodnia część gminy (granica biegnie drogą Bujak – Zalesie – Dzierzkówek Stary – Huta Skaryszewska – Skaryszew – Maków, następnie północną granicą kompleksu leśnego „Makowiec” oraz drogą Radom - Wierzbica) położona jest w obrębie **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”**. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 16 650 ha.

Obszar ten jest położony w dolinie Iłżanki, części Przedgórza Iłżeckiego oraz kompleksów leśnych rejonu Modrzejewic, Skaryszewa i Makowa. Większy kompleks leśny występuje w południowo – zachodniej części gminy, w skład którego wchodzi: Las Modrzejewski, Las Liwnik, Czarny Las i Olszyny. Pełnią one rolę wodochronną i glebochronną oraz stanowią ostoję dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. Szczególną wartością florystyczną tego obszaru są zbiorowiska bagiennie oraz torfowiska objęte ochroną w formie użytków ekologicznych.

Na terenie obszaru chronionego krajobrazu została wprowadzona czynna ochrona ekosystemów:

- **leśnych:**

- ✓ *utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych; niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania;*
- ✓ *wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie;*
- ✓ *zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków;*
- ✓ *pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;*
- ✓ *zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;*
- ✓ *utrzymywanie, a w razie potrzeby podwyższanie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, tj. w borach bagiennych, olsach i łęgach; budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych, w szczególności podwyższających różnorodność biologiczną w lasach;*
- ✓ *zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich nadmiernego wykorzystania dla celów produkcji roślinnej lub sukcesji;*
- ✓ *zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie metod chemicznego zwalczania dopuszcza się tylko przy braku innych alternatywnych metod;*
- ✓ *stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu;*

- ✓ *ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska rzadkich i chronionych roślin, zwierząt, grzybów oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu o ich ochronę;*
- ✓ *kształtowanie właściwej struktury populacji zwierząt, roślin i grzybów stanowiących komponent ekosystemu leśnego;*
- ✓ *opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych;*
- ✓ *wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;*
- ✓ *prorowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych.*
- **łądowych:**
 - ✓ *przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów;*
 - ✓ *propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej, a także Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego - zgodnie z wymogami zbiorowisk łąkowych; propagowanie dominacji gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zalecana jest ochrona i hodowla lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;*
 - ✓ *maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne; niedopuszczanie do przeorywania użytków zielonych; propagowanie powrotu do użytkowania łąkowego gruntów wykorzystywanych dotychczas jako rolne wzdłuż rowów i lokalnych obniżień terenowych;*
 - ✓ *prorowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnianie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych stogów siana na ich obrzeżach do końca lata;*
 - ✓ *preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi;*
 - ✓ *ochrona zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich, oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;*
 - ✓ *zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości oraz oczek wodnych;*
 - ✓ *zachowanie zbiorowisk wydmych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar;*
 - ✓ *melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, jednak z bezwzględnym*

- zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków;*
- ✓ *eliminowanie nielegalnego eksploatowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się właściwe biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zalecane jest podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;*
 - ✓ *wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów ważnych do zachowania w postaci rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych; opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnym ekosystemami lądowymi;*
 - ✓ *utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;*
 - ✓ *prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych;*
 - ✓ *melioracje nawadniające zalecane są w przypadku stwierdzonego niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej obniżenia poziomu wód gruntowych.*
- **wodnych:**
- ✓ *zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, poza rowami melioracyjnymi;*
 - ✓ *wyznaczenie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią; w miarę możliwości wały należy lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu;*
 - ✓ *tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, celem ograniczenia spływu substancji biogennych i zwiększenia bioróżnorodności biologicznej;*
 - ✓ *prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej;*
 - ✓ *zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód w zbiornikach wodnych na obszarach międzywala; zalecane jest stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez wykorzystanie naturalnych wylewów;*
 - ✓ *ograniczanie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami osuwiskowymi;*
 - ✓ *rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;*
 - ✓ *wznoszenie nowych budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa) winno być poprzedzone analizą bilansu wodnego zlewni;*
 - ✓ *zapewnienie swobodnej migracji rybnym w ciekach poprzez budowę przepławek na istniejących i nowych budowlach piętrzących;*
 - ✓ *utrzymanie i wprowadzanie zakrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w szczególności starorzeczy i oczek wodnych jako bariery ograniczającej dostęp do linii*

brzegowej; utrzymanie lub tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków jako naturalnej obudowy biologicznej ograniczającej spływ zanieczyszczeń z pól uprawnych;

- ✓ *ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych i wysoczyzn;*
- ✓ *wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody celem obejmowania ochroną prawną zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów wodnych oraz stanowisk gatunków chronionych i rzadkich właściwych dla ekosystemów hydrogenicznych;*
- ✓ *opracowanie i wdrożenie programów reintrodukcji, restytucji, czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi;*
- ✓ *zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą;*
- ✓ *zwiększanie retencji wodnej, przy czym zbiorniki małej retencji winny dodatkowo wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zalecane jest odtworzenie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych; w miarę możliwości należy zachowywać lub odtwarzać siedliska hydrogeniczne mające dużą rolę w utrzymaniu lokalnej różnorodności biologicznej;*
- ✓ *zalecane jest rozpoznanie oraz ewentualną przebudowę struktury ichtiofauny zgodnie z charakterem siedliska we wszystkich zbiornikach wodnych przewidzianych do wykorzystania w myśl właściwych przepisów o rybactwie śródlądowym; gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód;*
- ✓ *zalecane jest utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków; w razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów.*

Ponadto wprowadzone zostały również nasypujące zakazy:

- *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
- *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska¹⁷;*
- *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu*

¹⁷ Obecnie zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*
- *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*
- *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*
- *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior, innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

Powyższe zakazy nie dotyczą przedsięwzięć służących obsłudze ruchu komunikacyjnego, turystyce oraz przedsięwzięć bezpośrednio związanych z rolnictwem i przemysłem spożywczym.

Przedmiotowa część miasta Skaryszew poddana analizie (cały obszar B) leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec”. Sołectwo Nowy Maków zaś nie jest objęty żadną formą ochrony przyrody. Warto zaznaczyć, iż tereny zainwestowania miasta postulowane były do wyłączenia z przyrodniczej ochrony prawnej.

Projekt Studium... ustala dla wszystkich terenów wyznaczonych w obrębie zmiany w mieście Skaryszew – obszar B zachowanie zakazów i nakazów wynikających z przepisów odrębnych Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”. Postuluje, aby w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów objętych prawną ochroną, należy przyjąć zasadę ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie chronić przed przeinwestowaniem.

B. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – m.in. naturalne zbiorniki wodne, śródleśne oczka wodne, bagna.

Na terenie gminy rozporządzeniem nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. U. Woj. Maz. Nr 175 poz.5572) utworzono 13 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 13,03 ha, zlokalizowanych na terenie leśnym – nadleśnictwo Radom. Obejmują ochroną dawne bagna i zbiorniki wodne oraz zagłębienia silnie uwilgotnione lub okresowo zalewane wodą, porośnięte miejscami roślinnością drzewiastą, rzadziej krzewiastą.

Na analizowanym obszarze A i B nie powołano dotychczas użytku ekologicznego.

5.2. Rozszerzenie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego

Poza wyżej wymienionymi obszarami przyrodniczymi objętymi ochroną prawną na terenie gminy występują również inne obszary cenne przyrodniczo, kwalifikujące się do objęcia ochroną.

Najcenniejszy fragment doliny Modrzejowicy na fragmencie od stawów do drogi Skaryszew – Wólka Twarogowa – Tomaszów – Anielin przewiduje się objąć ochroną w postaci projektowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina Modrzejowicy”.

Uwzględniając wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny Modrzejowicy pojawiła się propozycja rozszerzenia obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec” w kierunku wschodnim, w celu włączenia w jego granice całego terenu projektowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego.

Podstawowe zasady zagospodarowania to zachowanie w dotychczasowym stanie użytkowania oraz doprowadzenie do usankcjonowania prawnego.

5.3. System przyrodniczy gminy

Na terenie gminy Skaryszew nie występują obszary przyrodnicze o najwyższej randze międzynarodowej i krajowej. System przyrodniczy gminy budują obszary randze regionalnej i lokalnej. Tworzą je obszary węzłowe i korytarze ekologiczne.

- Obszary o randze regionalnej:
 - ✓ obszar węzłowy – zachodnia i południowo – zachodnia część gminy w znacznym stopniu pokrywająca się z granicami Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”. Poza granicami gminy za pośrednictwem korytarza regionalnego Modrzejowicy łączy się na południu z korytarzem krajowym Przedgórze Iłżeckie. W kierunku wschodnim poprzez systemy rzek Modrzejowicy i Iłżanki łączy się z obszarem węzłowym rangi międzynarodowej – dolina rzeki Wisły.
 - ✓ korytarz ekologiczny – na terenie gminy Skaryszew znajduje się fragment korytarza rzeki Modrzejowicy. Stanowi on łącznik pomiędzy powyższym obszarem węzłowym rejonu Skaryszewa a korytarzem regionalnym rzeki Iłżanki. Zachodnia część systemu rzeki Modrzejowicy stanowi fragment w/w węzła ekologicznego.
- Obszary o randze lokalnej – znaczne powierzchnie wysoczyzny posiadają walory kwalifikujące je do systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym. Wśród nich na uwagę zasługują:
 - ✓ obszar węzłowy - mozaika pól uprawnych, łąk i pastwisk w północnej części gminy wzbogaconych swobodnie rozproszonymi zadrzewieniami z silnie rozbudowaną siecią hydrograficzną (rowy melioracyjne). Ma on powiązania ekologiczne z korytarzem lokalnym rzeki Mlecznej na zachodzie, korytarzem regionalnym rzeki Pacynki na wschodzie i regionalnym obszarem węzłowym rejonu Skaryszewa na południu;
 - ✓ korytarz ekologiczny „Makowiec – Maków – Kolonia Bogusławice” – zapewnia powiązanie obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec” (węzeł o znaczeniu regionalnym) z doliną rzeki Muchy (korytarz regionalny. Jest to element systemu przyrodniczego gminy o kierunku wschód – zachód.
 - ✓ korytarz ekologiczny rzeki Kobylanki – obejmuje dolinę rzeki Kobylanki płynącej obecnie okresowo (wynik oddziaływania ujęcia „Małczew” w Radomiu, niewłaściwie przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych) z łąkami, agrocenozami oraz występującymi miejscami zadrzewieniami i niewielkimi enklawami leśnymi; rzeka wkracza w rejon obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec będącego węzłem ekologicznym rejonu Skaryszewa.

Pierwotna wersja Studium (z przełomu 1999/2000) jako główny kierunek gospodarowania na terenach systemu przyrodniczego przyjmuje zachowanie wielkości i wartości ekologicznych komponentów środowiska budujących system przyrodniczy gminy oraz zachowanie przestrzennej ciągłości pomiędzy elementami systemu. Ponadto postuluje zachowanie potencjału obszarów systemu poprzez m.in. odtwarzanie lub/i wzbogacenie zdegradowanych wartości ekologicznych, jak też podnoszenie potencjałów poprzez zwiększanie powierzchni zalesionych i zadrzewionych (grunty nieprzydatne rolniczo, tereny zdegradowane). Akcentuje obejmowanie ochroną nowych terenów cennych przyrodniczo oraz uwzględnianie w zagospodarowaniu terenu zachowania drożności przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz węzłów ekologicznych.

Zmiana Studium... nie ingeruje w powyższe zapisy. Poprzez wyłączenie z zabudowy zachodniej części analizowanego obszaru miasta Skaryszew (obszar B) wpisuje się w ochronę korytarzy ekologicznych rzeki Kobylanki i zachowania jego drożności.

W celu uaktywnienia biotycznego w/w systemu ekologicznego oraz dopełnienia go strukturami przyrodniczo - czynnymi projekt Studium... dodatkowo proponuje powiększenie obszarów zieleni, w nawiązaniu do predyspozycji oraz uwarunkowań środowiska. Dolesienia, zgodnie z projektem Studium... będą realizowane poza systemem ekologicznym, na słabych gruntach w celu zapewnienia uzupełnienia i domknięcia kompleksów zieleni wysokiej oraz uczytelnienia struktury przestrzennej układu leśnego – polityka sprzyja ca tworzeniu zwartych kompleksów leśnych.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z jej członkostwa w Unii Europejskiej. Dokumenty programowe UE wprowadzające koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych:

- Agenda 21;
- Strategia Lizbońska;
- Szósty Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór”;
- Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE;
- „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych (1971); Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (1972); Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk

(1979); Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (1979); Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej (1985); Konwencja z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (1991); Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Nowego Yorku (1992); Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro (1992); Protokół z Kioto do ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (1997); Europejska Konwencja Krajobrazowa we Florencji (2000); Konwencja z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (2002).

Polska jako członek Unii Europejskiej, jest zobowiązana do implementacji całego prawodawstwa unijnego do krajowego systemu prawnego.

Najważniejszym dokumentem prawnym w Polsce jest *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo.

Podstawowym dokumentem programowym na szczeblu krajowym w zakresie ochrony środowiska jest uchwalona w 2001 roku "II Polityka Ekologiczna Państwa" ustalająca cele ekologiczne Polski do 2010 i 2025 roku. Głównym celem "II Polityki Ekologicznej Państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych. Zakłada ona, że niepodważalnym kryterium obowiązującym na każdym - także lokalnym i regionalnym szczeblu - jej realizacji jest człowiek, jego zdrowie oraz komfort środowiska, w którym żyje i pracuje. Cele polityki ekologicznej określono w sferach racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i jakości środowiska.

Dokumentem strategicznym wskazującym na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4 latach i z perspektywą 4-letnią jest Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Główne cele to m.in.

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody;
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Podstawową zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju zakładająca jakość życia na poziomie, na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

Zrównoważony rozwój, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁸ to: „*rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych*”.

W Studium za cel strategiczny uznano prowadzenie polityki równoważonego rozwoju polegającego na: integrowaniu działań gospodarczych, społecznych i politycznych w celu

¹⁸ Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami

równoważenia szans dostępu do środowiska dla ludzi współcześnie żyjących i przyszłych pokoleń; utrzymywaniu równowagi przyrodniczej; poprawie funkcjonowania środowiska; racjonalnej gospodarce zasobami przyrody; ochronie walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz warunków klimatyczno – zdrowotnych.

Polityka przestrzenna gminy realizowana jest w działaniach planistycznych oraz poprzez decyzje administracyjne związane z gospodarowaniem przestrzenią.

W zakresie gospodarki przestrzennej zasadniczym dokumentem na szczeblu krajowym jest „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, która wśród podstawowych celów wymienia kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Pożądanymi cechami polskiej przestrzeni będzie: konkurencyjność i innowacyjność, spójność wewnętrzna, bogactwo i różnorodność biologiczna, bezpieczeństwo oraz ład przestrzenny. Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju powinna sprostać zaspokojeniu:

- bieżących potrzeb rozwojowych społeczeństwa w drodze najmniejszych konfliktów ekologicznych i społecznych,
- możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne, kulturowe i lokalne walory środowiska,
- racjonalnego powiązania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów wodnych i ich dostępnością,
- bezpieczeństwa poprzez podjęcie działań na rzecz ograniczenia ryzyka powodziowego oraz zagrożenia skutkami suszy,
- ciągłości i możliwości rozwoju na wielu obszarach Polski przez skuteczną ochronę złóż kopalin (w tym wód leczniczych, termalnych i solanek) przed nieracjonalną i nielegalną eksploatacją.

Priorytetowe cele ochrony środowiska:

1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych: zintegrowana ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmiernym lub nieuzasadnionym zużyciem. Przywracanie czystości wód jest najwyższym priorytetem w sektorze ochrony środowiska. Stan czystości wód w Polsce jest daleki od zadowalającego, głównie ze względu na obecność związków azotu i fosforu oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne.

2. Ochrona przed powodzią: zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez m.in. tworzenie warunków dla właściwego zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią, zwiększenie retencyjności zlewni oraz poprawę stanu technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

3. Ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi: minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk geodynamicznych poprzez m.in. właściwe zagospodarowanie terenów osuwiskowych, prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk, zapobieganie powstawaniu osuwisk poprzez właściwe zabezpieczenie terenów ze skłonnością do ich powstawania.

4. Ochrona zasobów leśnych: zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych. Powinno się prowadzić prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych poprzez kształtowanie

ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Należy dążyć także do zwiększania lesistości, do równowagi między turystycznym wykorzystaniem obszarów cennych przyrodniczo a koniecznością ich ochrony.

5. Ochrona gleb: ochrona gleb przed degradacją, rekultywacją terenów zdegradowanych i poprzemysłowych. Kierunkiem działań powinna być m.in. ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych o wysokich wartościach bonitacyjnych przeznaczonych do produkcji rolnej, realizacja prac na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych, zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej.

6. Ochrona przyrody i bioróżnorodności: ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody. Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną (m.in. utrzymanie walorów i funkcji obszarów i obiektów objętych ochroną prawną, ochrona dolin rzecznych a także potoków i mniejszych cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych zwierząt, utrzymanie przedmiotów ochrony w obszarach poszczególnych form ochrony - gatunków, siedlisk, wartości krajobrazowych i kulturowych). Konieczne jest egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Niezbędne jest wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej. Ważna jest także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody.

7. Gospodarka odpadami: uporządkowanie gospodarki odpadami. Niezbędne jest poprawienie racjonalizacji gospodarki odpadami, przede wszystkim stworzenia skutecznego mechanizmu dla segregacji i odzysku odpadów oraz dla zbierania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

8. Ochrona powietrza atmosferycznego: spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji do powietrza (emisji komunikacyjnej oraz niskiej emisji).

9. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym: likwidacja zagrożeń środowiska z tytułu hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego. Nadmierny hałas stanowi jedno z najbardziej uciążliwych zanieczyszczeń środowiska szczególnie wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Monitoring hałasu, zwłaszcza przy drogach publicznych jest zaniedbaną dziedziną. O podobnym zaniechaniu można mówić w przypadku problemu ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Działania z zakresu ochrony przed hałasem powinny być skierowane na dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Cel działań związany z emitowaniem pól elektromagnetycznych jest podobny i polega na podjęciu działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

10. Dziedzictwo kulturowe: dziedzictwo kulturowe jest trwałym elementem krajobrazu.

Sposób, w jaki cele ochrony środowiska i inne problemy środowiskowe zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu¹⁹

A. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Jednym z zadań gminy jest ochrona wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych. Zgodnie z obowiązującym Studium... będzie ona realizowana poprzez:

- racjonalne gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi, zapobieganie lub przeciwdziałanie naruszeniom równowagi przyrodniczej oraz niekorzystnych zmian w ich stanie chemicznym poprzez:
 - ✓ likwidację źródeł zagrożenia wód – m.in. nieszczelnych szamb i dzikich wysypisk śmieci;
 - ✓ uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej;
 - ✓ realizację kanalizacji sanitarnej, pierwszoplanowo na terenach zwodociągowanych;
 - ✓ poprawę czystości wód rzeki Modrzejowicy i Kobylanki.
- ilościową i jakościową ochronę zasobów wód powierzchniowych i podziemnych poprzez:
 - ✓ łagodzenie deficytu i zwiększenie retencyjności środowiska przyrodniczego – zwiększenie obszarów zalesionych, zadrzewianie terenów wododziałowych; realizację pasów zieleni izolacyjnej po obu stronach dróg o dużym natężeniu ruchu;
 - ✓ opomiarowanie wszystkich użytkowników sieci wodociągowej;
 - ✓ szczególną ochronę wód podziemnych i obszarów ich zasilania (GZWP „Niecka Radomska” – ONO i OWO – zapobieganiu ich zanieczyszczeniu);

Studium... GZWP nr 405 „Niecka Radomska” oraz strefy ochronne istniejących komunalnych ujęć wodnych wyznacza jako obszary planowane do objęcia ochroną prawną.

W ramach gospodarki wodno – ściekowej Studium... proponuje dalszą rozbudowę sieci wodociągowej przy jednoczesnej rozbudowie sieci kanalizacyjnej i budowie oczyszczalni ścieków oraz indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu regulacji stosunków wodnych postuluje wdrożenie programu małej retencji poprzez: budowę nowych i modernizację istniejących zbiorników; realizację budowli piętrzących oraz wykonywanie działań technicznych i konserwacyjnych mających na celu właściwe funkcjonowanie urządzeń hydrotechnicznych. Wskazuje określone działania melioracyjne: odwodnienie rowami użytków zielonych; drenowanie gruntów rolnych; renowacja systemu odwadniająco – nawadniającego; bieżąca pielęgnacja, naprawa, konserwacja i modernizacja obiektów i urządzeń melioracyjnych; budowę nowych urządzeń szczegółowych.

B. Ochrona przed powodzią

W Studium nie zaznaczono obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi

¹⁹ Rozdział ten odnosi się do ustaleń pierwotnej wersji Studium... z przełomu 1999/2000 z zakresu kierunków ochrony środowiska przyrodniczego. W zakresie powiązań i oddziaływań zewnętrznych oraz w celu możliwości oceny zasadności i prawidłowości wyznaczonych w projekcie Studium... kierunków ochrony środowiska przyrodniczego zakres poszerzono poza opisywany obszar - przyjęto „kołnierz” oddziaływania ustaleń projektu Studium..., którego granicami są granice administracyjne gminy. Ustalenia pierwotnej wersji Studium... były formułowane w ówczesnie obowiązującym prawodawstwie, jednak ich przesłanie co do ochrony środowiska przyrodniczego jest nadal aktualne.

w rozumieniu przepisów odrębnych.

Pozostawia doliny rzeki Miazgi i jej dopływów w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu. W dolinach ogranicza lokalizację obiektów kubaturowych tylko do budowli wskazanych w przepisach z zakresu prawa wodnego.

C. Ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi

W Studium nie wskazano obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych. Takie zagrożenie mogą jedynie stwarzać tereny o znacznym spadku (powyżej 5%) – pagórki, stoki dolin rzecznych, strome skarpy.

D. Ochrona zasobów leśnych

Znaczna powierzchnia lasów gminy (61,5% ogólnej powierzchni lasów gminy) to lasy szczególnie chronione tzw. ochronne. Są to lasy wodochronne, lasy chroniące środowisko przyrodnicze w odległości do 10 km od granic administracyjnych miasta Radomia (liczącego powyżej 50 tys. mieszkańców) oraz lasy uszkodzone na skutek oddziaływania przemysłu.

Zgodnie ze Studium wszystkie grunty leśne (bez względu na właściciela) podlegają ochronie prawnej, a ich wyłączenie z produkcji leśnej może się odbyć na etapie sporządzenia prawa miejscowego.

Główne zasady prowadzenia gospodarki leśnej to powszechna ich ochrona, utrzymanie ich trwałości i ciągłości użytkowania oraz powiększanie zasobów leśnych.

Podstawową zasadą gospodarowania na terenie lasów ochronnych jest prowadzenie gospodarki leśnej poprzez:

- zachowanie trwałości lasów – utrzymanie właściwego stanu zdrowotnego i sanitarnego lasów, naturalne odnawianie lasów, ograniczanie regulacji stosunków wodnych (przede wszystkim trwałego odwadniania bagien śródpolnych);
- kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z siedliskiem, tak by zwiększyć różnorodność biologiczną oraz odporność lasu na czynniki destrukcyjne;
- stosowanie indywidualnych sposobów zagospodarowania;
- ochronę poszczególnych drzewostanów;
- ograniczanie penetracji turystycznej.

Gospodarowanie w obrębie lasów gospodarczych powinno się odbywać zgodnie z planami urządzania lasów z uwzględnieniem przede wszystkim:

- zachowania lasów oraz korzystnego ich wpływu na środowisko przyrodnicze (m.in. warunki życia i zdrowia człowieka);
- ochrony lasów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo;
- ochrony terenów i gleb szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie.

Studium... przyczyni się do zachowania w obszarze gminy cennych ekosystemów leśnych. Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą dokument realizuje wskazaniem kierunku powiększenia obszarów zieleni.

E. Ochrona gruntów rolnych

Jednym ze strategicznych celów gminy jest wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwijanie produkcyjnego i usługowego otoczenia rolnictwa przy jednoczesnym

zachowaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej o najlepszych naturalnych warunkach glebowych i rozwoju różnorodnych form ekologicznego rolnictwa.

Rolnictwo pozostanie podstawowym kierunkiem rozwoju i podstawowa funkcja gospodarczą obszarów wiejskich gminy. Zgodnie ze Studium... głównym celem w kierunkach rozwoju rolnictwa powinno być dążenie do wielofunkcyjnego rozwoju obszaru wiejskich i rolnictwa poprzez:

- przekształcenia w strukturze gospodarstw rolnych – działania na rzecz poprawy struktury agrarnej;
- poprawa produktywności ziemi (melioracje, wapnowanie, retencja);
- powstawanie nowych systemów produkcji rolniczej – rolnictwo integrowane i ekologiczne (przede wszystkim na terenach systemu przyrodniczego);
- rozwijanie produkcyjnego i usługowego otoczenia rolnictwa;
- rozwiązywanie problemów sanitacji i zaopatrzenia w wodę dla rolnictwa – tworzenie infrastruktury technicznej.

Studium w kierunkach zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej obszary o najlepszych, dobrych i średnich warunkach glebowych utrzymuje w rolniczym użytkowaniu. Gleby słabe i najsłabsze przekształca na użytki zielone i lasy (dolesienia) oraz przeznacza pod możliwość zainwestowania.

Studium ustala racjonalne gospodarowanie w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- ochronę najlepszych gleb użytkowanych rolniczo przed zmianą użytkowania;
- utrzymanie w rolniczym użytkowaniu trwałych kultur wieloletnich;
- utrzymanie w rolniczym użytkowaniu trwałych użytków zielonych ze względu na cenne gleby wykształcone na podglebiu organicznym oraz cenny element w sieci ekologicznej gminy;
- zwiększenie produktywności użytków rolnych poprzez melioracje, wapnowanie, zabiegi agrotechniczne, płodozmian itp.;
- zalesienia i zadrzewienia śródpolne gruntów nieprzydatnych i o niskiej przydatności dla produkcji rolniczej (zieleni izolacyjna).

W zakresie ochrony powierzchni ziemi ustala rekultywację istniejących drobnych wyrobisk na terenie gminy oraz stosowanie środków chemicznych i biologicznych w taki sposób, by nie naruszyć równowagi przyrodniczej (położenie nacisku na wapnowanie).

F. Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Istotnym zadaniem w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności jest zachowanie istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu.

Najcenniejsze zasoby środowiska naturalnego gminy, które oparły się antropopresji Studium... uznaje za priorytetowe elementy polegające ochronie. Są to wszystkie formy ochrony przyrody. Postuluje także tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych.

Jednym z celów przestrzennego zagospodarowania gminy jest kształtowanie systemu przyrodniczego gminy stanowiącego element sieci ekologicznej o znaczeniu regionalnym i lokalnym poprzez ochronę, zachowanie i wzbogacenie oraz poprawę funkcjonowania zasobów biotycznych i abiotycznych środowiska naturalnego.

Studium jako główny kierunek gospodarowania na terenach systemu przyrodniczego przyjmuje zachowanie wielkości i wartości ekologicznych komponentów środowiska budujących system przyrodniczy gminy oraz zachowanie przestrzennej ciągłości pomiędzy elementami systemu. Ponadto postuluje zachowanie potencjału obszarów systemu poprzez m.in. odtwarzanie lub/i wzbogacenie zdegradowanych wartości ekologicznych, jak też podnoszenie potencjałów poprzez zwiększanie powierzchni zalesionych i zadrzewionych (grunty nieprzydatne rolniczo, tereny zdegradowane). Akcentuje obejmowanie ochroną nowych terenów cennych przyrodniczo oraz uwzględnianie w zagospodarowaniu terenu, zachowania drożności przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz węzłów ekologicznych.

Innymi dodatkowymi kierunkami działań, określonymi w Studium... są:

- ograniczenie lokalizacji obiektów kubaturowych w dolinach (z wyjątkiem obiektów zgodnych z prawem z zakresu prawa wodnego);
- preferowanie w obrębie systemu ekologicznego ekstensywnej zabudowy z dużym udziałem zieleni;
- wykluczenie lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska oraz mogących pogorszyć jego stan;
- eliminowanie negatywnego wpływu na środowisko obiektów produkcyjno – usługowych poprzez zabezpieczenia techniczne i inne rozwiązania zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- tworzenie leśnych stref buforowych;
- promowanie różnorodnych form rolnictwa ekologicznego;
- uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej;
- poprawa zachwianych stosunków wodnych;
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Studium... zakłada realizację polityki trwałego i zrównoważonego rozwoju komponentów środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem lasów i doliny rzeki Modrzejowicy. Postuluje racjonalne korzystanie z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego oraz ich odtwarzanie w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej. Maksymalnego zachowania oraz wzbogacania i powiększania wymagają zbiorowiska łąkowo – pastwiskowe i szuwarowo – torfowiskowe.

Ponadto Studium... ustala ochronę, utrzymywanie, pielęgnację oraz wzbogacanie poszczególnych elementów systemu terenów zieleni miejskiej i wiejskiej. Na terenie gminy należy zachować starodrzew i zadrzewienia.

G. Ochrona złóż i kopalin

Na terenie gminy Skaryszew znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych. Studium... nie wyznacza dla żadnych obiektów i obszarów, filarów ochronnych dla złóż kopalin. Podlegają one ochronie z tytułu przepisów odrębnych – z zakresu prawa geologicznego i górniczego.

Studium... ustala racjonalne gospodarowanie zasobami oraz kompleksowe wykorzystywanie kopalin, poprzez uwzględnienie w działalności wydobywczej faktu nieodnawialności zasobów. Należy prowadzić sukcesywną rekultywację terenów poeksploatacyjnych i przywracać właściwy stan innych elementów przyrodniczych środowiska.

H. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy znajduje się składowisko odpadów komunalnych w Skaryszewie. W celu uporządkowania gospodarki odpadami Studium... wskazuje następujące działania:

- potrzeba założenia monitoringu, przede wszystkim wód podziemnych i powietrza przy wysypisku;
- opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi uwzględniającego recykling;
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci w obszarze gminy.

I. Ochrona powietrza atmosferycznego

W Studium... w zakresie respektowania obowiązujących norm czystości powietrza, w ustaleniach polityki ochrony środowiska (nawiązując do powszechnie obowiązujących aktów prawnych) określono następujące działania dotyczące całego obszaru gminy Skaryszew:

- graniczenie oddziaływania emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- ograniczenie niskiej emisji, zmiana paliw na niskoemisyjne.

W zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej ważnym zagadnieniem było wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta (terenów o największej koncentracji zabudowy). Służyć temu będzie budowa planowanej obwodnicy Skaryszewa, która przyczyni się również do ograniczenia dużej uciążliwości akustycznej i zapewnienia bezpieczeństwa ludzi.

W zakresie ograniczania niskiej emisji największą uwagę Studium... skierowano na eliminowanie paliw stałych na rzecz paliw ekologicznych z preferencją dla wykorzystania gazu jako nośnika energii. Wynika to z faktu, że do pokrycia potrzeb w zakresie zapotrzebowania na energię ciepłą, realizowanych w indywidualnych źródłach energii tj. kotłowniach oraz paleniskach piecowych wykorzystuje się często paliwa takie jak węgiel oraz koks.

Działaniami, które również przyczynią się do zwiększenia ochrony powietrza wskazywanymi w Studium... są:

- modernizacja systemów ciepłowniczych obiektów użyteczności publicznej (zmiana kotłowni koksowych i węglowych na gazowe i olejowe);
- modernizacja urządzeń w zakładach przemysłowych wytwarzających zanieczyszczenia powietrza;
- kontynuacja uzbrojeni gminy w gaz przewodowy;
- stosowanie środków ochrony roślin o krótkim okresie karencji.

J. Ochrona przed hałasem

Warunki akustyczne na terenie gminy Skaryszew kształtowane są przez komunikację drogową - droga krajowa nr 9 oraz droga wojewódzka nr 733 prowadzące ruch tranzytowy o dużym natężeniu. Północno – zachodnia część gminy graniczy z lotniskiem wojskowym w Radomiu. Sołectwa: Janów, Makowiec, Sołtyków, Bębaczów, Maków, Nowy Maków, część Skaryszewa oraz Bogusławice narażone są na jego uciążliwość. W mniejszym stopniu na klimat akustyczny gminy oddziałują produkcyjne i rzemieślnicze o zróżnicowanym profilu oraz restauracje, kluby i inne obiekty realizujące funkcje gastronomiczno – rozrywkowe.

Według wytycznych Studium... klimat akustyczny będzie systematycznie poprawiany poprzez:

- zabezpieczenia przeciwhałasowe w rejonie uciążliwości lotniska w Radomiu (stosowanie potrójnego szklenia okien oraz wykorzystywanie materiałów budowlanych o dużym stopniu izolacyjności antyakustycznej);
- modernizację istniejącej sieci dróg w celu uzyskania odpowiednich parametrów, sukcesywne utwardzanie ciągów komunikacyjnych o nawierzchni gruntowej, utrzymania dobrego stanu technicznego nawierzchni (przyczyni się do płynności ruchu samochodowego);
- uwzględnienie uciążliwości wynikających z ruchu komunikacyjnego na drogach o poszczególnych klasach technicznych i zapewnienie odpowiedniej odległości dla nowej zabudowy – Studium... zaleca minimalne odległości mierzone od zewnętrznej krawędzi jedni;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta (terenów o największej koncentracji zabudowy) – obwodnica miasta Skaryszew;
- realizację pasów zieleni izolacyjnej po obu stronach dróg o dużym natężeniu ruch.

K. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Na kształtowanie pola elektromagnetycznego na obszarze gminy Skaryszew wpływ mają źródła liniowe i punktowe emitujące promieniowanie niejonizujące:

- linie średniego (15kV) i wysokiego napięcia (110kV i 220kV) i związane z nimi stacje elektroenergetyczne;
- stacje bazowe telefonii komórkowej (trzy w Skaryszewie oraz po jednej w Puszczu, Zalesiu, Bujaku i Grabinie).

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, zgodnie z ustaleniami Studium..... będzie prowadzona poprzez zapobieganie szkodliwemu oddziaływaniu pól elektromagnetycznych poprzez przestrzeganie w procesach inwestycyjnych odpowiednich odległości projektowanej zabudowy od sieci elektromagnetycznych - zachowanie w przebiegu linii elektroenergetycznych stref ochronnych, w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.

L. Dziedzictwo kulturowe i krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe miejsca to zarówno obiekty lub zespoły objęte ochroną prawną, ale także liczne relacje i interakcje tych obiektów z przestrzenią otaczającą. To zarówno układ urbanistyczny jak i formy, gabaryty obiektów, sposoby lokalizacji zabudowy, detal urbanistyczny i architektoniczny oraz sposoby organizacji przestrzeni, utrwalone w miejscu i czasie na przestrzeni wielowiekowej historii.

Na terenie miasta i gminy Skaryszew występuje wiele obiektów stanowiących cenne dziedzictwo kulturowe, ale tylko niektóre zostały objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – zabytki nieruchome i ruchome. Ok. 150 obiektów zostało umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków. Dziedzictwem kulturowym miasta i gminy Skaryszew są również stanowiska archeologiczne stanowiące świadectwo dawnego osadnictwa.

Na obszarach objętych zmianą Studium... nie znajdują się budynki i obiekty objęte ochroną przez wpis do Wojewódzkiego rejestru zabytków czy Gminnej ewidencji zabytków. W obszarze sołectwa Nowy Maków znajdują się 2 stanowiska archeologiczne: AZP 75-68/57, AZP 75-68/58.

Ogólne kierunki polityki przestrzennej gminy przyjęte w Studium... dla realizacji celów dotyczących ochrony środowiska kulturowego to:

- ochrona krajobrazu kulturowego zespołów sakralnych, parków wiejskich, miejsc pamięci narodowej;
- harmonijne wpisywanie w krajobraz kulturowy nowej zabudowy;
- współdziałanie władz samorządowych gminy oraz osób fizycznych i podmiotów gospodarczych w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego, ochrony zabytków oraz kształtowania nowej zabudowy;
- utrzymanie we właściwym stanie obiektów dziedzictwa kulturowego objętych ochroną prawną;
- dbałość przez organy gminy o dobra kultury w obszarze gminy, podejmowanie działań ochronnych i zabezpieczających przed zniszczeniem obiektów zabytkowych;
- wykonywanie prac i robót przy obiektach zabytkowych oraz wszelkich prac ziemnych prowadzonych w rejonie stanowisk archeologicznych w porozumieniu ze służbami konserwatorskimi;
- postulowanie, w przypadku odkrycia przedmiotu posiadającego cechy zabytku zabezpieczenia terenu oraz poinformowania Zarządu Gminy i służb Konserwatora Zabytków.

Projekt Studium..... dla potrzeb którego sporządzona jest niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko nie ingeruje w powyższe zapisy, co najwyżej dodatkowo je rozszerza i uszczegóławia. Wprowadza następujące zapisy w zakresie:

1. ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych:

- a) ochrona wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją (w tym zasobów wodnych GZWP);
- b) stosowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych – podłączenie w miarę potrzeb budynków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni;
- c) obowiązek dokonywania na terenach zmeliorowanych, przed realizacją obiektów budowlanych, odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych w taki sposób, aby umożliwić funkcjonowanie systemu na terenach sąsiednich;
- d) obowiązek zachowania rowów melioracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych;
- e) systematyczny rozwój sieci infrastruktury technicznej, możliwie wyprzedzająco w stosunku do realizacji nowej zabudowy;
- f) obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową;
- g) segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych;

2. ochrony zasobów leśnych:

- a) sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- b) ochrona zieleni leśnej na terenie lasów i dolesień;
- c) ochrona na terenach rolnych zadrzewień śródpolnych urozmaicających rolniczy krajobraz gminy;

- d) dopuszczenie na terenach lasów i dolesień dla istniejących budynków i obiektów nie związanych z gospodarką leśną jedynie remontu, przebudowy, rozbudowy (w ramach istniejących nieruchomości);
 - e) na terenach lasów i dolesień zakaz realizowania obiektów nie związanych z gospodarką leśną;
3. ochrony gruntów rolnych i gleb:
- a) ochrona gleb pochodzenia organicznego bez względu na klasę bonitacyjną;
 - b) wyłączenie terenów rolnych z możliwości urbanizacji;
 - c) dopuszczenie na terenach rolnych tylko funkcji związanej z gospodarką komunalną, dla istniejących budynków i obiektów o innych funkcjach ustala jedynie możliwość remontu, przebudowy, rozbudowy (w ramach istniejących nieruchomości);
 - d) przeciwdziałanie zanieczyszczaniu gleb szkodliwymi nawozami – promowanie rolnictwa ekologicznego;
 - e) stosowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania gleb – podłączenie w miarę potrzeb budynków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni;
 - f) segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych;
4. ochrony przyrody i bioróżnorodności:
- a) zachowanie zakazów i nakazów wynikających z przepisów odrębnych Obszaru Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”;
 - b) przyjęcie w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów objętych prawną ochroną, zasady ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie chronić przed przeinwestowaniem;
 - c) na wyznaczonych terenach budowlanych uznaje przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko jako funkcje niewskazane;
 - d) ochrona na terenach rolnych zadrzewień śródpolnych, zieleni śródpolnej oraz śródpolnych terenów wód stojących urozmaicających rolniczy krajobraz gminy;
 - e) zachowanie i uzupełnienie zieleni na terenie działek i zadrzewień ulicznych;
 - f) zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej;
 - g) rozwój ciągów ekologicznych – tereny lasów i dolesień;
 - h) wzbogacenie elementów środowiska przyrodniczego – wyznaczenie terenów dolesień;
 - i) wyłączenie terenów rolnych z możliwości urbanizacji;
 - j) wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi – obwodnicy południowo – zachodniej;
 - k) dopuszczenie na terenach lasów i dolesień dla istniejących budynków i obiektów nie związanych z gospodarką leśną jedynie remontu, przebudowy, rozbudowy (w ramach istniejących nieruchomości);
5. gospodarki odpadami:
- a) segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych oraz wywóz na składowisko odpadów;
6. ochrony powietrza atmosferycznego:
- a) stosowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania powietrza atmosferycznego – pozyskiwanie energii ze źródeł ekologicznych;

- b) wprowadzenie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych; szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń;
7. ochrony przed hałasem:
- a) kształtowanie układów osiedleńczych w taki sposób, aby minimalizować negatywny wpływ drogi ekspresowej S12 na zabudowę;
 - b) zachowanie i uzupełnienie zadrzewień ulicznych;
 - c) zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej;
 - d) wprowadzenie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych; szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń;
8. ochrony dziedzictwa kulturowego:
- a) ochrona obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych;

Ponadto projekt Studium..... ustala udrożnienie, odbudowę i budowę systemu odwadniającego obszary wsi Nowy Maków oraz chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa.

Na części obszaru A – strefa MI na cele mieszkaniowo-usługowe możliwość zainwestowania warunkuje udrożnieniem systemu melioracyjnego i rozwiązaniem problemów sezonowego podtapiania. Możliwość intensyfikacji zagospodarowania uzależnia od wyniku wykonanych prac i zabezpieczeń. Do czasu ustabilizowania niekorzystnych obecnie warunków wodnych dopuszcza zaś jedynie możliwość remontu, przebudowy i rozbudowy w ramach istniejących nieruchomości, bez prawa budowy nowych budynków.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego. Wystąpi szereg czynników, które będą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko przyrodnicze.

Największy wpływ na zmiany zachodzące w środowisku mają inwestycje: rozbudowa zabudowy mieszkaniowej, usługowej, aktywności gospodarczej, rozbudowa infrastruktury technicznej, budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych.

Negatywne zmiany i przekształcenia środowiska związane są z etapem powstawania nowego zainwestowania powodującym wzrost presji w okresie jego funkcjonowania.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
MIASTA I GMINY SKARYSZEW

Tabela nr 2

Prognozowanie oddziaływanie i natężenie zagrożeń środowiska

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
przekształcenie krajobrazu	wystąpi	oddziaływanie znaczące projekt Studium... dąży do tworzenia zwartych układów osiedleńczych (zasiegi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców): ✓ tereny zabudowy mieszkaniowej - sołectwo Nowy Maków (obszar A), wschodnia część analizowanego obszaru miasta Skaryszew (obszar B); ✓ strefa mieszkaniowo – usługowa – w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza na analizowanej części miasta Skaryszew (obszar B); ✓ jeden teren zabudowy usługowej – po południowo – wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 w bezpośrednim sąsiedztwie obwodnicy Skaryszewa (obszar B); ✓ strefa aktywności gospodarczej – po północno – zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 (obszar B)
zmiana powierzchni czynnej	wystąpi	na terenach nowo zainwestowanych zmiana albedo powierzchni
likwidacja powierzchni biologicznie czynnej	wystąpi	wymiana gruntów pod zabudowę – oddziaływanie znaczące
przekształcenie walorów widokowych	wystąpi	lokalne ograniczenie zasięgu, ekspozycja dominant
emisja zanieczyszczeń powietrza z układów grzewczych	wystąpi przed rozbudową systemu gazyfikacyjnego oraz powszechnym stosowaniem paliw bezpiecznych ekologicznie	wystąpi na obszarze gminy dotychczas nie objętym gazyfikacją
emisja zanieczyszczeń powietrza z pojazdów samochodowych	wystąpi	wystąpi w bardzo znaczącym rozmiarze
emisja hałasu komunikacyjnego	wystąpi głównie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S12 i obwodnicy Skaryszewa (droga krajowa nr 9)	hałas drogowy najbardziej skoncentrowany w otoczeniu dróg – największy od projektowanej S12 i obwodnicy Skaryszewa (w ciągu drogi krajowej nr 9)
emisja hałasu komunalnego	wystąpi	oddziaływanie w stopniu mało znaczącym
emisja niejonizującego promieniowanie elektromagnetycznego	wystąpi	w sąsiedztwie napowietrznych linii wysokiego napięcia 110kV i 220kV, stacji bazowych telefonii komórkowej
przekształcenie stosunków wodno-gruntowych	wystąpi	osuszanie, lokalnie znaczący wzrost uwilgotnienia
zanieczyszczenie wód powierzchniowych na skutek zrzutu ścieków komunalnych	wystąpi - do czasu zrealizowania planu rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej zakończone	oddziaływanie znaczące – do czasu zrealizowania planu rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej (docelowo zależnie od sprawności oczyszczalni

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
MIASTA I GMINY SKARYSZEW

	wysokoefektywnymi oczyszczalniaми ścieków	ścieków)
zanieczyszczenie wód podziemnych	może wystąpić	w obrębie GZWP 405 „Niecka Radomska” – szczególnie w obszarze najwyższej ochrony (ONO)
powstawanie odpadów komunalnych	wystąpi	zależnie od sprawności gminnego systemu zbierania, gromadzenia i utylizacji
powstawanie odpadów niebezpiecznych	wystąpi	w założeniu nieznaczące (podlega utylizacji według przepisów odrębnych)
ograniczenie infiltracji wód opadowych do gruntu	wystąpi	małoznaczące
ryzyko podtopienia terenów	może wystąpić	uzależnione od sprawności odprowadzania wód opadowych
degradacja wartości zbiorowisk roślinnych	może wystąpić	w zależności od stosowanych metod ochrony powierzchni biologicznie czynnej
zagrożenie dla świata zwierzęcego	może wystąpi	w zależności od stosowanych metod ochrony czynnej

Źródło: Opracowanie własne

Uwzględniając lokalizację nowych obiektów oraz projektowane rozwiązania, oddziaływania na środowisko przyrodnicze, wynikające z etapu budowy i eksploatacji, przedsięwzięć będą miały charakter:

A. Bezpośredni:

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- mechaniczne przekształcenia pokrywy glebowo-roślinnej w wyniku technicznej zabudowy powierzchni ziemi (pod budynkami, terenami komunikacyjnymi);
- zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- zwiększenie obszarów leśnych (dolesienia);
- emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza;
- zanieczyszczenie powietrza spalinami;
- wzrost poziomu hałasu związanego z pracami budowlanymi (zabudowa kubaturowa, drogi, infrastruktura techniczna, itp.);
- pylenie z powierzchni odkrytych, miejsc składowania materiałów sypkich i obiektów w budowie;
- wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych ze szczelnych powierzchni;
- rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej;
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii).

B. Pośredni:

- ryzyko wystąpienia wypadków w czasie budowy;
- wzrost szczelnych powierzchni;
- wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- generowanie ruchu pojazdów na terenach nowo zainwestowanych;
- poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb wskutek podłączania budynków do systemu kanalizacji sanitarnej;
- poprawa stanu zdrowotnego ludności i zwierząt wskutek poprawy warunków sanitarnych i higienicznych zamieszkiwania;
- poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego.

C. Wtórny:

- eksploatacja pojazdów samochodowych jest źródłem emisji gazów obniżających odczyn opadów atmosferycznych (kwaśne deszcze), na których oddziaływanie narażone są gleby oraz roślinność;
- zwiększenie spływu powierzchniowego wód opadowych w obrębie uszczelnionych powierzchni;
- zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- poprawa warunków zamieszkiwania w obrębie sołectwa Nowy Maków (udrożnienie, odbudowa i budowa systemu odwadniającego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary zamieszkania);
- poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy ;
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii).

D. Skumulowany:

- związane z prowadzeniem robót montażowo – budowlanych;
- na terenie zainwestowanym na skutek lokalizacji obiektów o różnych funkcjach będą kumulowały się różnego rodzaju zanieczyszczenia – ścieki, odpady, emisje i hałas komunikacyjny, niskie emisje energetyczne pyłowo-gazowe do atmosfery.

E. Krótkoterminowy:

- hałas budowlany;
- zanieczyszczenie powietrza w fazie budowy;
- odpady budowlane;
- ryzyko wystąpienia wypadków w fazie budowy;
- fragmentaryczne zakłócenie funkcjonowania środowiska przyrodniczego w trakcie prowadzenia robót budowlanych.

F. Długoterminowy:

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- zwiększenie powierzchni kompleksów leśnych;
- wzrost szczelnych powierzchni;
- wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;

- wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych ze szczelnych powierzchni;
- lokalne zmiany jakości krajobrazu;
- rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych (największe S12 i obwodnica Skaryszewa) i zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, magazynowo – składowej;
- poprawa warunków zamieszkiwania w obrębie sołectwa Nowy Maków (udrożnienie, odbudowa i budowa systemu odwadniającego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary zamieszkania);
- poprawienie jakości powietrza w wyniku gazyfikacji i promowania ekologicznych nośników energii);
- poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb wskutek podłączania budynków do systemu kanalizacji sanitarnej.

G. Stały

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- zwiększenie obszarów leśnych;
- zmiany ukształtowania terenu;
- zmiana krajobrazu;
- zmiana topoklimatu;
- wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych ze szczelnych powierzchni;
- wzrost szczelnych powierzchni;
- rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej;
- poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb wskutek podłączania budynków do systemu kanalizacji sanitarnej;
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii);
- zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego;
- poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy.

H. Chwilowy

- ryzyko wystąpienia wypadków w fazie budowy;
- powstawanie odpadów „budowlanych”;
- powstawanie gruntów z wykopów;

- hałas i zanieczyszczenia pyłowo-gazowe powietrza powodowane pracą sprzętu budowlanego występujące w fazie budowy obiektów.

I. Pozytywny

- zwiększenie powierzchni obszarów leśnych (dolesienia);
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii);
- poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej;
- zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- poprawa stanu zdrowotnego ludności i zwierząt wskutek poprawy warunków sanitarnych i higienicznych zamieszkiwania;
- poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy;
- poprawa warunków zamieszkiwania w obrębie sołectwa Nowy Maków (udroźnienie, odbudowa i budowa systemu odwadniającego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary zamieszkania);
- poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego.

J. Negatywny

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza;
- zanieczyszczenie powietrza spalinami;
- wzrost poziomu hałasu zwanego z pracami budowlanymi (zabudowa kubaturowa, drogi, infrastruktura techniczna, itp.);
- pylenie z powierzchni odkrytych, miejsc składowania materiałów sypkich i obiektów w budowie;
- wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- wzrost szczelnych powierzchni;
- wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych ze szczelnych powierzchni;
- rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej;
- zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych (największe S12 i obwodnica Skaryszewa) i zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, magazynowo – składowej;
- zmiana topoklimatu.

Rozpatrując poszczególne elementy środowiska skala oddziaływania będzie następująca:

Budowa geologiczna:

- Na etapie budowy i eksploatacji oddziaływania nie będą znaczące.

Rzeźba terenu i gleby:

- Na etapie budowy oddziaływania będą znaczące, bezpośrednie, krótkotrwałe i nieodwracalne w obszarze zainwestowanym.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe i o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Projekt Studium... ustala ochronę gleb pochodzenia organicznego bez względu na klasę bonitacyjną.
- Przeznaczenie części gruntów rolnych niższych klas na cele nierolnicze oraz do zalesienia.
- Pozostawienie zachodnich krańców analizowanej części miasta Skaryszew oraz znacznych obszarów w północno – zachodniej, południowej i południowo – wschodniej części sołectwa Nowy Maków (obszar A) w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu, które wyłącza z możliwości urbanizacji (dopuszcza tylko funkcję związaną z gospodarką komunalną).
- Wprowadzenie funkcji mieszkaniowej na części obszaru sołectwa Nowy Maków oraz mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, składowo – magazynowej na analizowanej części miasta Skaryszew. Realizacja tych funkcji znacząco wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu (największe na terenach zabudowy produkcyjnej i składowo - magazynowej). Zmiany te należy jednak uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji.
- Projekt Studium... wskazuje konieczność tworzenia zwartych układów osiedleńczych.
- Dla ochrony gleb ustala stosowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania gleb – podłączenie w miarę potrzeb budynków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni oraz segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych promuje ekologiczne rolnictwo.

Klimat:

- Ze względu na znaczne obszary objęte zmianami form użytkowania i kubatury obiektów, które można wznieść na działkach włączonych przez projekt Studium... do terenów budowlanych, mogą wystąpić zmiany w stosunkach klimatycznych obszaru (szczególnie klimatów lokalnych i topoklimatów).

Powietrze:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne, znaczące, lecz ograniczone do terenów przeznaczonych pod zabudowę i bezpośrednio w jej otoczeniu.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą bezpośrednie, stałe, o znacznym stopniu oddziaływania szczególnie od S12.
- Przeznaczenie terenów biologicznie czynnych pod zainwestowanie kubaturowe spowoduje powstanie nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza.
- Wzrost ilości obiektów o funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej i składowo – magazynowej, które powstaną w wyniku realizacji projektu Studium... przyczyni się do wzrostu emisji z systemów grzewczych. W przypadku budowy znacznej liczby domów ogrzewanych przy użyciu paliw stałych, nastąpi wzrost tzw. „niskiej emisji”. Można jednak założyć, że zdecydowana większość nowych budynków będzie ogrzewana przy użyciu ekologicznych nośników energii (np. paliwa gazowego, energii elektrycznej czy oleju opałowego, co zakłada projekt Studium...), co spowoduje (w bilansie ogólnym) utrzymanie

(czy nawet poprawę) obecnego poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza²⁰.

- Na terenie gminy Skaryszew rolnictwo i ogrodnictwo pozostaje źródłem utrzymania pewnej liczby mieszkańców. Z gospodarką rolną nieodłącznie związany jest pewien poziom uciążliwości zapachowej, której postrzeganie jest silnie indywidualnie zróżnicowane. Należy zatem stwierdzić, iż sporadyczne występowanie wyczuwalnego poziomu zapachu w niewielkiej odległości od miejsca emisji substancji zapachowej nie powinno być uciążliwe.
- Na terenie gminy wystąpią znaczne zmiany w oddziaływaniu komunikacji drogowej, znacznym źródłem emisji stanie się emisja komunikacyjna – obwodnica Skaryszewa (w ciągu dogi nr 9), droga ekspresowa S12. Projekt Studium... ustala jednak wprowadzanie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej, których szerokość i skład gatunkowy powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń.

Wody powierzchniowe i podziemne:

- Na etapie budowy oddziaływania będą pośrednie, krótkookresowe, odwracalne i o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe (docelowo nastąpi poprawa stanu wód w związku z rozbudową systemu kanalizacji).
- Projekt Studium... uwzględnia zagrożenie ze strony wód powierzchniowych – pozostawia dolinę rzeki Kobylanki i jej dopływów w naturalnym wykorzystaniu – pozostawia je w dotychczasowym rolniczym i leśnym użytkowaniu.
- Projekt Studium... wprowadza obowiązek dokonywania na terenach zmeliorowanych, przed realizacją obiektów budowlanych, odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych w taki sposób, aby umożliwić funkcjonowanie systemu na terenach sąsiednich. Zachowuje rowy melioracyjne w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych.
- Projekt Studium... wprowadza ustalenia służące kompleksowej ochronie wód podziemnych. Ochrona ta będzie prowadzona poprzez:
 - ✓ powiększanie powierzchni zalesień sprzyjających zwiększeniu naturalnej retencji i procesów samooczyszczania wody; wyłączenie obszaru doliny rzeki Kobylanki (zachodnie krańce analizowanej części miasta Skaryszew) z możliwości urbanizacji;
 - ✓ wprowadzenie obowiązku stosowania rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych;
 - ✓ ustalenie systematycznego rozwoju sieci infrastruktury technicznej, możliwie wyprzedzająco w stosunku do realizacji nowej zabudowy;
 - ✓ wprowadzenie obowiązku kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo terenów wyposażonych w sieć wodociągową.
- Ustala ochronę wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją (w tym zasobów wodnych GZWP).
- Wprowadza zasady zagospodarowania części sołectwa Nowy Maków warunkowane uregulowaniem niekorzystnych obecnie warunków wodnych - udrożnieniem systemu

²⁰ Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż istnieje możliwość finansowego wsparcia inwestycji polegających na zmianie systemu ogrzewania z węglowego na bardziej ekologiczne, co może być istotną zachętą dla użytkowników posiadających przestarzałe systemy grzewcze do przeprowadzenia ich modernizacji.

melioracyjnego i rozwiązaniem problemów sezonowego podtapiania. Do tego czasu dopuszcza jedynie możliwość remontu, przebudowy i rozbudowy w ramach istniejących nieruchomości, bez prawa budowy nowych budynków.

- Projekt Studium... utrzymuje strefy sanitarne od czynnego cmentarza grzebalnego.

Zwierzęta:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, stosunkowo mało znaczące, w większości odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o bardzo małym stopniu oddziaływania i określonym tylko do niektórych gatunków zwierząt.
- Projekt Studium... będzie utrzymywał istniejące warunki bytowania zwierząt jedynie na terenach wyłączonych z urbanizacji. Na terenach wskazanych pod nowe zainwestowanie wraz ze zmianą przeznaczenia terenów obecnie rolnych, odłogowanych lub nieużytków na tereny pod zainwestowanie, warunki bytowania zwierząt ulegną zmianie. Należy spodziewać się przenoszenia i zanikania gatunków źle znoszących sąsiedztwa człowieka, ale też pojawienia się gatunków nowych.

Rośliny:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, w większości nieodwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Najcenniejszymi elementami środowiska przyrodniczego w obszarze opracowania są ekosystemy leśne. W celu zachowania ich naturalnego charakteru, obszary te zostały wykluczone z zabudowy. Będzie to skutkowało zachowaniem istniejącego stanu występujących tam zbiorowisk roślinnych.
- Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą projekt Studium... realizuje polityce sprzyjającej tworzeniu zwartych kompleksów leśnych (m.in. wskazanie terenów do dolesienia).
- Projekt Studium... ustala dodatkowo ochronę występujących na terenach rolnych zadrzewień śródpolnych i zieleni śródpolnej.
- Zmiany w zbiorowiskach roślinnych będą dotyczyć obszarów, gdzie powstanie nowa zabudowa. Są to głównie tereny rolne, a także łąk i pastwisk. Wyznaczenie terenów zurbanizowanych na terenach użytkowanych dotąd rolniczo jest zmianą jednej formy antropogennej na inną formę antropogenną, a największą stratą jest zniszczenie powierzchni biologicznie czynnej. W terenach łąk i nieużytków, gdzie zróżnicowanie biologiczne jest znacznie większe i cenniejsze straty będą większe.
- Należy tu podkreślić, że projekt Studium... nie przeznaczca całej powierzchni działki pod zabudowę, a jedynie jej część.

Różnorodność biologiczna:

- Oddziaływanie długotrwałe, nieodwracalne.
- W projekcie Studium... wyznaczono obszary o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz wykluczono je z zabudowy, by mogły one pełnić jedynie funkcje przyrodnicze - tereny leśne, dolesień, tereny rolne. Jest to niezwykle istotnym

i ważnym działaniem mającym na celu ochronę powyższych obszarów przed skutkami zmian przestrzennych związanych z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz działalności usługowej i gospodarczej.

- Ustalenia projektu Studium... będą umożliwiały trwałe funkcjonowanie różnorodności biologicznej w analizowanym obszarze gminy poprzez utrzymanie w niezmienionym stanie cennych ekosystemów leśnych. Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą dokument realizuje wskazaniem terenów pod dolesienia (sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych) oraz zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej. Ponadto obejmuje ochroną zadrzewienia i zieleni śródpolną na terenach rolnych oraz uznaje zachowanie i uzupełnienie zieleni na terenie działek i zadrzewień ulicznych.
- Do najważniejszych obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na obszarze gminy należą obszary o unikatowych zasobach, walorach i cechach środowiska przyrodniczego oraz wybitnych walorach krajobrazowych, objęte ochroną prawną - obszar chronionego krajobrazu „Iłża - Makowiec” obejmujący zachodnią i południowo – zachodnią część gminy, w tym cały analizowany fragment miasta Skaryszew.
- W celu zabezpieczenia ich istnienia projekt Studium... przywołuje treść aktów prawnych je ustanawiających - ustala zachowanie zakazów i nakazów. Prawidłowe funkcjonowanie tych obszarów wymaga ze strony gminy oraz innych odpowiedzialnych organów egzekwowanie wymagań, które są narzucone przez prawo dotyczące ochrony przyrody (w tym akty powołujące) oraz eliminowanie działań mogących pogorszyć ich walory. Zgodnie z projektem Studium... należy przyjąć zasadę ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie chronić przed przeinwestowaniem.
- Projekt Studium... na wyznaczonych terenach budowlanych uznaje przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko jako funkcje niewskazane.
- Konieczne jest utrzymanie spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie poprzez rozwój ciągów ekologicznych.
- Projekt Studium... dla istniejących na terenach lasów i dolesień budynków i obiektów nie związanych z gospodarką leśną a na terenach rolnych – z gospodarką komunalną dopuszcza jedynie remont, przebudowę, rozbudowę (w ramach istniejących nieruchomości).
- Projekt Studium... przekształca część dotychczasowych terenów rolniczych w tereny zainwestowanie. Zakłada jednak tworzenia zwartych układów osiedleńczych (zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców).
- Zmiany w lokalnych uwarunkowaniach, które będą miały znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów, głównie rolnych, będą związane z przeznaczeniem tych terenów pod nowe zainwestowanie. Będzie to się wiązało ze zubożeniem występującej tam szaty roślinnej i zmianą warunków bytowania zwierząt. Z uwagi na niewielką powierzchnię takich obszarów zmiany te mogą wpłynąć na ogólny stan zasobów przyrody i warunki ich egzystencji.
- Najpoważniejszą barierą, ograniczającą przyrodniczą funkcjonalność korytarzy ekologicznych są szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu. Szczególnie silne ograniczenia tworzą one dla lokalnych korytarzy ekologicznych niezwiązanych z ciekami wodnymi, a jedynie z pasmami terenów otwartych.

- Analizowany fragment miasta Skaryszew położony jest w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Iłża – Makowiec”. Wprowadzone przez projekt Studium... zainwestowanie nie powinno w negatywny sposób wpływać na w/w formę ochrony przyrody. Zmiany jakie projekt Studium... wprowadza w stosunku do obowiązującego Studium... polegają na powiększeniu powierzchni terenów inwestycyjnych – strefy zabudowy mieszkaniowej po południowo – wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 oraz strefy zabudowy produkcyjno – usługowej po północno – zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733. Nie mniej jednak projektowana zabudowa nie powinna stanowić znacznego obciążenia dla środowiska, bowiem na wyznaczonych terenach budowlanych przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko projekt Studium... uznaje jako funkcje niewskazane. Zachodnią część w bezpośrednim sąsiedztwie doliny rzeki Kobylanki i jej dopływów pozostawia w dotychczasowym rolniczym i leśnym użytkowaniu. Ponadto wprowadza obowiązek zachowania zakazów i nakazów wynikających z aktu powołującego OCHK. Przyjmuje w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów objętych prawną ochroną zasadę ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie przed przeinwestowaniem. Warto również zaznaczyć, iż Studium jako dokument o charakterze strategicznym nie jest podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń. Ich realizacja może nastąpić dopiero po uchwaleniu planów miejscowych, w których można ustalić szczegółowe zapisy prośrodowiskowe.

Krajobraz:

- Oddziaływanie długotrwałe.
- Powierzchnia obszarów, które z racji form zainwestowania zaliczyć należy do obszarów zurbanizowanych systematycznie rośnie.
- Ustalenia projektu Studium..., poprzez dyspozycję przestrzenną (przeznaczenie i zasady użytkowania terenów) zmierzają do zabezpieczenia potrzeb terenowych dla rozwoju, dążąc przy tym do zachowania walorów przyrodniczych obszaru, a szczególnie krajobrazowych.
- Ustalenia projektu Studium... w minimalnym stopniu ingerują w przekształcenia krajobrazów naturalnych. Nie przewiduje w granicach analizowanych obszarów gminy zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Presja na zmianę przeznaczenia terenów położonych w wielu atrakcyjnych wnętrzach krajobrazowych powoduje naruszenie fragmentów krajobrazu półnaturalnego albo jest powodem zagrożenia degradacją z powodu sytuowania zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie.
- W celu zachowania naturalnego charakteru najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego projekt Studium... wyłącza je spod zainwestowania – zakaz zabudowy.
- Projekt Studium chroni elementy urozmaicające rolniczy krajobraz gminy - zadrzewienia śródpolne, zieleń śródpolna oraz śródpolne tereny wód stojących.
- Podstawowym założeniem projektu Studium... jest idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.
- Kierunki działań przyjęte w projekcie Studium... dla sołectwa Nowy Maków (obszar A) zmierzają do uporządkowania żywiłowego ruchu budowlanego na terenie sołectwa poprzez wyznaczenie terenów mieszkaniowych. Na części obszaru możliwość zainwestowania

warunkuje szczegółowym rozwiązaniem problemu sezonowego podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych na znacznej części sołectwa) oraz udrożnieniem systemu melioracyjnego.

- Wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi – obwodnicy południowo – zachodniej.
- Projekt Studium... generalnie nie przewiduje wielkoskalowych inwestycji mogących mieć wpływ na krajobraz gminy. Większość przyjętych przez dokument funkcji ma już obecnie swoje odzwierciedlenie w jej zagospodarowaniu. Część nowych funkcji jest prostym i nieuciążliwym dla środowiska wykorzystaniem predyspozycji środowiska.
- Najbardziej ekspansywny przestrzennie jest krajobraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. O wiele mniej "ekspansywnym" typem krajobrazu jest krajobraz terenów działalności gospodarczej.
- Projektowane nowe elementy układu komunikacyjnego – szczególnie S12 przyczyni się do poważnego przekształcenia krajobrazu.

Zasoby naturalne:

- Oddziaływania nie będą znaczące.
- Na analizowanym obszarze gminy Skaryszew nie występują udokumentowane złoża.
- Niemalże całe sołectwo Nowy Maków oraz zachodnią część obszaru B leży w obrębie w obszaru najwyższej ochrony ONO GZWP Nr 405 „Niecka Radomska” wyznaczonego w związku z lejem depresyjnym od ujęcia „Małczew” w Radomiu (północno – zachodnia część gminy - w tym zachodnia część sołectwa Nowy Maków).
- Projekt Studium... ustala ochronę wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją (w tym zasobów wodnych GZWP), systematyczny rozwój sieci infrastruktury technicznej, oraz wprowadza obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo terenów wyposażonych w sieć wodociągową.

Ludzie:

- Na etapie budowy, ze względu na odległość terenu budowy od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wystąpią lokalnie oddziaływania dla mieszkańców, i okresowe pogorszenie warunków życia (hałas, wibracje, wzrost zanieczyszczenie powietrza, itp.).
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, trwałe, tj. bez znaczących zmian w stosunku do stanu istniejącego.
- Na etapie budowy oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji będą bezpośrednie, zmienne w zależności od natężenia ruchu komunikacyjnego.
- W stosunku do oddziaływania ustaleń projektu Studium... na ludność (w kontekście oddziaływania na zdrowie, bezpieczeństwo i jakość życia) spodziewane następstwa będą pozytywne.
- Klimat akustyczny sołectwa Nowy Maków ulegnie pogorszeniu w wyniku realizacji S12. Jednak projekt Studium... zakłada kształtowanie układów osiedleńczych w taki sposób, aby minimalizować negatywny wpływ drogi ekspresowej S12 na zabudowę;

- Poprawa warunków zamieszkiwania w obrębie sołectwa Nowy Maków w wyniku budowy systemu odwadniającego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary zamieszkiwania.
- Polepszenie jakości powietrza w wyniku stosowania rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania powietrza atmosferycznego – pozyskiwanie energii ze źródeł ekologicznych.
- Polepszenie stanu hydrosanitarne w wyniku prowadzenia segregacji i gromadzenia odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych oraz wywóz na składowisko odpadów oraz rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej.
- Polepszenie klimatu akustycznego w wyniku zachowania i uzupełnienia zadrzewień ulicznych; zwiększania istniejących i wprowadzania nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustyczne; oraz dopuszczenia wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń).
- Dopuszczenie dla wszystkich terenów zabudowy mieszkaniowej działalności usługowej będzie powodowało większe nasilenie ruchu kołowego, manewrów pojazdów zaopatrzenia itp. Nie będzie to jednak powodowało przekraczania poziomów dopuszczalnych. Dopuszczenie tej zabudowy wynika z powszechności użytkowania w takiej formie wiejskich i podmiejskich terenów zabudowy jednorodzinnej. Mimo niekorzystnego wpływu na jakość środowiska obszarów mieszkaniowych (przeważnie bezpośredniego sąsiedztwa części obiektów usługowych), jest ono koniecznością wobec faktu, że ten typ działalności gospodarczej jest źródłem utrzymania dużej części społeczności lokalnej.
- W terenach usługowych oraz produkcyjnych i składowo – magazynowych należy się spodziewać większej uciążliwości akustycznej, gdyż źródłem uciążliwości będzie przede wszystkim transport technologiczny i zewnętrzny, w mniejszym stopniu procesy produkcyjne.

Zabytki:

- Brak oddziaływania.
- Projekt Studium... ustala ochronę obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych.
- Projekt Studium... wyznacza podstawowe zasady dla funkcji terenów i charakteru nowej zabudowy sprzyjające utrzymaniu właściwego miejscowego krajobrazu kulturowego.

Dobra materialne:

- Oddziaływanie długotrwałe.
- Realizacja ustaleń projektu Studium... bez wątpienia wpłynie pozytywnie na zagadnienie wartości i jakości dóbr materialnych poprzez: tworzenie korzystnych warunków dla dokonywania inwestycji na terenie gminy; wzrost wartości nieruchomości gruntowych wskutek zmiany ich przeznaczenia na tereny budowlane; wzrost wartości terenów o funkcjach gospodarczych, wskutek poprawy ich dostępności.

Natura 2000:

- Na terenie gminy Skaryszew nie występują oraz nie proponuje się obszarów Natury 2000.

- Najbliżej położone względem granic gminy to: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków OSTOJA KOZIENICKA PLB140013 (oddalony ok. 5-7 km od północno – wschodniej granicy gminy) oraz dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - PAKOSŁAW PLH 140015 (oddalony ok. 4 km od południowo – zachodniej granicy gminy) i PUSZCZA KOZIENICKA PLH140035 (oddalony ok. 5-7 km od północno – wschodniej granicy gminy).
- Realizacja ustaleń projektu Studium..., nie powinno powodować bezpośredniego oddziaływania na najbliższe położone względem granic gminy Skaryszew istniejące i projektowane obszary Natura 2000. Dotyczy on zmiany ustaleń dotychczas obowiązującego Studium... dla sołectwa Nowy Maków w granicach administracyjnych oraz części miasta Skaryszew. Zakłada on generalnie tworzenie zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego (zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców). Ponadto projekt Studium... akceptuje wszystkie zapisy prośrodowiskowe pierwotnej wersji Studium... oraz dodatkowo je rozszerza i uszczegóławia.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W wyniku zagospodarowania fragmentów gminy Skaryszew poddanych analizie zgodnie z ustaleniami projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew zagrożenia dla środowiska, w tym dla ludzi, nie nastąpią lub zostaną bardzo znacząco zminimalizowane. Realizacja części ustaleń projektu Studium... będzie ingerowała w środowisko przyrodnicze, powodując jego przekształcenia. Chodzi szczególnie o wprowadzanie terenów przeznaczonych pod zainwestowanie kubaturowe w obszary, które obecnie pozostają biologicznie czynne.

W celu zapobieżenia, ograniczenia oraz kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, do projektu Studium... wprowadzono ustalenia, które wpłyną pozytywnie na stan i funkcjonowanie poszczególnych komponentów środowiska:

- wyznaczenie obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz wykluczenie ich z możliwości urbanizacji, by mogły one pełnić jedynie funkcje przyrodnicze - tereny leśne, tereny rolne;
- wzmocnienie systemu przyrodniczego przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych – wskazanie terenów pod dolesienia;
- przyjęcie w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów objętych prawną ochroną, zasady ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie przed przeinwestowaniem;

- promowanie polityki sprzyjającej tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- ustalenie ochrony zieleni leśnej na terenie lasów i dolesień, a na terenach rolnych zadrzewień śródpolnych i zieleni śródpolnej;
- wprowadzenie na terenach lasów i dolesień zakazu realizowania obiektów nie związanych z gospodarką leśną, a dla istniejących budynków i obiektów nie związanych z gospodarką leśną dopuszczenie jedynie remontu, przebudowy, rozbudowy (w ramach istniejących nieruchomości);
- zachowanie i uzupełnienie zieleni na terenie działek i zadrzewień ulicznych;
- zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej
- wyłączenie terenów rolnych z możliwości urbanizacji, dopuszczenie jedynie funkcji związanej z gospodarką komunalną;
- dopuszczenie dla istniejących na terenach rolnych budynków i obiektów o innych funkcjach jedynie remontu, przebudowy, rozbudowy (w ramach istniejących nieruchomości);
- ustalenie ochrony gleb pochodzenia organicznego bez względu na klasę bonitacyjną;
- promowanie rolnictwa ekologicznego mające na celu przeciwdziałanie zanieczyszczaniu gleb szkodliwymi nawozami;
- uznanie na wyznaczonych terenach budowlanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko jako funkcji niewskazanych;
- ustalenie ochrony wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją (w tym zasobów wodnych GZWP);
- wprowadzenie obowiązku dokonywania na terenach zmeliorowanych, przed realizacją obiektów budowlanych, odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych w taki sposób, aby umożliwić funkcjonowanie systemu na terenach sąsiednich; zachowanie rowów melioracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych;
- ustalenie obowiązku kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo terenów wyposażonych w sieć wodociągową;
- akcentowanie ważności systematycznego rozwoju sieci infrastruktury technicznej, możliwie wyprzedzająco w stosunku do realizacji nowej zabudowy;
- akcentowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego oraz gleb - podłączenie w miarę potrzeb budynków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni, segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych oraz pozyskiwanie energii ze źródeł ekologicznych;
- dopuszczenie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych jedynie zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych;
- tworzenia zwartych układów osiedleńczych;
- wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi – obwodnicy południowo – zachodniej;
- postulowanie kształtowania układów osiedleńczych w taki sposób, aby minimalizować negatywny wpływ drogi ekspresowej S12 na zabudowę;

- uporządkowanie żywiłowego ruchu budowlanego na terenie sołectwa Nowy Maków (obszar A);
- ustalenie obowiązku udrożnienia, odbudowy i budowy systemu odwadniającego obszary wsi Nowy Maków chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa;
- uwarunkowanie możliwości realizacji zainwestowania na części terenów urbanizacyjnych sołectwa Nowy Maków poprawą niekorzystnych obecnie warunków wodnych – sezonowy problem podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych na znacznej części sołectwa);
- ochrona obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych.

Na etapie oceny projektu Studium... nie jest możliwe oszacowanie prac kompensacyjnych, które powinny być wykonane. Studium jako dokument o charakterze strategicznym nie jest podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń. Ich realizacja może nastąpić dopiero po uchwaleniu planów miejscowych, w których można ustalić metody analizy skutków ich realizacji oraz propozycje prac kompensacyjnych.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Projektowany dokument ze względu na uogólniony charakter zapisów nie zawiera propozycji alternatywnych rozwiązań z punktu widzenia planowania przestrzennego, urbanistyki i ochrony środowiska.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi prócz specjalnych urządzeń służących ograniczaniu propagacji hałasu, rolę przesłon akustycznych mogą pełnić obiekty budowlane, lub tereny zabudowy o funkcjach niemieszkalnych, odpowiednio rozmieszczone względem źródeł hałasu i obiektów chronionych. W odniesieniu do zabudowy terenów usytuowanych niekorzystnie pod względem potencjalnej uciążliwości akustycznej rolę przesłon akustycznych w stosunku do obiektów mieszkaniowych mogą pełnić wydzielone obiekty usługowe, garaże, obiekty gospodarcze itp. sytuowane w linii zabudowy przesłaniając zlokalizowane w głębi działek obiekty mieszkalne.

Projekt Studium... nie eliminuje możliwości odprowadzania ścieków do przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków, które nie stanowią często żadnego zabezpieczenia wód podziemnych oraz gruntu przed zanieczyszczeniami, a wręcz przeciwnie (jak w przypadku oczyszczalni drenażowych) są poważnym źródłem zakażenia bakteriologicznego wód podziemnych, powierzchniowych jak i również gleby. W celu wyeliminowania takich sytuacji

powinno się przeanalizować zasadność wprowadzenia zakazu możliwości realizowania indywidualnych i lokalnych (dla kilku gospodarstwa) przydomowych/przyobiektowych oczyszczalni ścieków.

W odniesieniu do dróg powiatowych i gminnych ich przebudowa sprowadza się do poprawy podbudowy, zmiany nawierzchni na bitumiczną lub żwirową, remontu przepustów w istniejących pasach drogowych bez potrzeby poszerzania terenów komunikacji. Nowe rozwiązania techniczno-organizacyjne posiadają cechy pozytywnego wpływu na stan i oddziaływanie na środowisko.

10. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU

Projekt Studium... został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska. Realizacja ustaleń studium wymaga kontroli i oceny jakości poszczególnych elementów środowiska. Do kontrolowania i egzekwowania przestrzegania przepisów ochrony środowiska niezbędna jest wiarygodna wiedza o stanie środowiska, która jest zapewniana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W miarę potrzeb możliwe jest tworzenie lokalnych sieci monitoringu w celu śledzenia i kontrolowania wpływu najbardziej szkodliwych źródeł punktowych lub obszarowych na lokalny poziom zanieczyszczenia.

Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu:

- prowadzenie rejestru miejscowych planów,
- rejestrowanie wniosków o sporządzenie miejscowych planów lub ich zmianę,
- gromadzenie materiałów z nimi związanych,
- rejestrowanie wniosków o zmianę funkcji terenu,
- rejestrowanie wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- ocena zgodności wydanych pozwoleń budowlanych z projektem,
- ocena i aktualizacja form ochrony przyrody i najcenniejszych siedlisk przyrodniczych,
- oceny rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczości, przemian struktury agrarnej, rozwoju budownictwa, wzrostu lesistości),
- określenie powierzchni urządzonych terenów zieleni,
- ocena warunków i jakości klimatu akustycznego,

wykonywane raz na 4 lata.

Ponadto metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu może polegać na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, a także innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji, np.:

- ocenie jakości powietrza i stanu sanitarnego,
- ocenie jakości wód podziemnych,
- badaniu jakości gleb,
- ocenie warunków i jakości klimatu akustycznego,

- ocenie gospodarki odpadami,
wykonywane raz na 1 rok.

Propozycja wskaźników służących analizie jakości środowiska:

- liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej (%; ilość);
- liczba osób korzystających z sieci wodociągowej (osoba);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej (%; km²);
- jakość wody w sieci wodociągowej (klasa);
- liczba gospodarstw podłączonych do kanalizacji (%; ilość);
- liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (osoba);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacyjnej (%; km²);
- gospodarstwa podłączone do bezodpływowych zbiorników na nieczystości (szamb) (%; ilość);
- ilość przydomowych/przyobiektowych oczyszczalni ścieków (szt.);
- ilość ścieków odprowadzanych z analizowanych fragmentów gminy (tys. m³/rok);
- wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza oraz stanu imisji (liczba punktów pomiarowych, w których notowane są przekroczenia norm stężeń (Mg/rok);
- liczba zmodernizowanych systemów ciepłowniczych (szt.);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o źródła powodujące niską energię (węgiel kamienny) (szt.);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) (szt.);
- ilość wytwarzanych odpadów ogółem i na jednego mieszkańca (Mg/rok, kg/mieszkańca/rok);
- odsetek odpadów komunalnych składowany na wysypiskach (%);
- poziom odzysku odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do całkowitej ilości tych odpadów zawartych w odpadach komunalnych (%);
- udział poszczególnych form użytkowania gruntu w stosunku do całkowitej powierzchni analizowanych fragmentów gminy (%);
- uciążliwość akustyczna drogi ekspresowej S12, drogi krajowej nr 9 oraz drogi wojewódzkiej nr 733 na podstawie pomiarów zarządcy drogi lub WIOŚ (dB);
- liczba pojazdów korzystających z dróg (szt.);
- długość zmodernizowanych dróg gminnych (km);
- udział gospodarstw posiadających atesty ekologiczne w ogólnej liczbie gospodarstw (%).

W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Wyniki badań prowadzonych corocznie przez w/w instytucje są powszechnie dostępne w raportach przez nie opracowanych.

Ponadto zgodnie z art. 55 ust. 3. pkt. 5 ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) monitoring skutków realizacji postanowień

przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko zobowiązany jest prowadzić organ opracowujący projekt dokumentu – Burmistrz gminy Skaryszew.

11. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Ze względu na położenie gminy Skaryszew w znacznej odległości od granic Polski oraz małą skalę wprowadzanych zmian nie prognozuje się transgranicznego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew wymaga przeprowadzenia odrębnego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko projektu Studium... poprzedzoną uzgodnieniem z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, co do zakresu i stopienia jej szczegółowości oraz obwieszczeniem Burmistrza Miasta i Gminy Skaryszew, co do możliwości składania wniosków do sporządzanej prognozy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest narzędziem służącym do osiągnięcia i realizacji celów stawianym wobec zagospodarowania przestrzennego gminy. To podstawowy dokument koordynacji działań przestrzennych. Posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego. Jest materiałem określającym uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego oraz wskazującym kierunki polityki przestrzennej gminy.

Sporządzona zmiana Studium... - analizowany projekt jest drugą edycją tego dokumentu (pierwsza zmiana). Pierwotnie opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Skaryszew zostało opracowane na przełomie 1999/2000 r. w warunkach prawnych ustalonych ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 1999 r., Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Jest to dokument dotychczas aktualny i obowiązujący obejmujący całą gminę.

Potrzeba dostosowania ustaleń Studium... do potrzeb i polityki miasta i gminy pojawiła się w połowie 2011 r. Uchwałą Nr VIII/56/2011 z dnia 12 maja 2011 roku Rady Miejskiej w Skaryszewie *w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew*. Zmiana dotyczy dwóch obszarów: sołectwa Nowy Maków w granicach administracyjnych oraz części miasta Skaryszew (wyznaczonej ulicami: Cichą, Chopina, Wyszyńskiego, Krasickiego, Zachodnia, Partyzantów).

Obecna zmiana Studium... ma na celu uściślenie przebiegu układu komunikacyjnego dróg krajowych S 12 na terenie sołectwa Nowy Maków i DK nr 9 (obwodnica Skaryszewa) na terenie

miasta Skaryszew oraz dostosowanie do nich układów urbanistycznych istniejącej i projektowanej zabudowy; uporządkowanie żywiłowego ruchu budowlanego poprzez wyznaczenie terenów mieszkaniowych; wyznaczenie i określenie zasad odwadniania terenu sołectwa Nowy Maków oraz w części miasta Skaryszew aktywizację gospodarczą obszarów przylegających do planowanej obwodnicy DK. 9. Podstawowym założeniem projektowym była idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

W niniejszej prognozie przedstawiono istniejący stan środowiska przyrodniczego uwzględniając położenie geograficzne gminy, rzeźbę terenu i geomorfologię, budowę geologiczną i grunty, surowce mineralne, warunki glebowe, warunki wodne (wody powierzchniowe i podziemne), warunki klimatyczne, szatę roślinną, walory krajobrazowe. Uwzględniono istniejące i projektowane obszary i obiekty środowiska objęte ochroną prawną m.in. Obszar Chronionego Krajobrazu „Iłża – Makowiec”.

Na tle uwarunkowań przedstawiono zagrożenia środowiska przyrodniczego, a w tym czystość i źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi i gleb, klimat akustyczny, promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące, szatę roślinną oraz potencjalne obiekty uciążliwe i zagrożenia nadzwyczajne.

W Prognozie uwzględniono również stan dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy i miasta Skaryszew występuje wiele obiektów stanowiących cenne dziedzictwo kulturowe, ale tylko niektóre zostały objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – zabytki nieruchome i ruchome. Ok. 150 obiektów zostało umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków. Dziedzictwem kulturowym miasta i gminy Skaryszew są również stanowiska archeologiczne stanowiące świadectwo dawnego osadnictwa.

Na obszarach objętych zmianą Studium... nie znajdują się budynki i obiekty objęte ochroną przez wpis do Wojewódzkiego rejestru zabytków czy Gminnej ewidencji zabytków. W obszarze sołectwa Nowy Maków znajdują się 2 stanowiska archeologiczne: AZP 75-68/57, AZP 75-68/58.

W przypadku braku realizacji projektu Studium... środowisko nie pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Będzie poddawane działaniu procesów zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Nowa zabudowa wprowadzana jest głównie decyzjami o warunkach zabudowy, co powoduje zainwestowanie w sposób nie skoordynowany i zagrażający łądowi przestrzennemu w tym walorom przyrodniczym i krajobrazowym, poprzez jednostkowe a nie kompleksowe rozwiązania.

Sołectwo Nowy Maków (obszar A) już obecnie cechuje żywiłowy ruch budowlany. Nowa zabudowa pojawia się na podstawie jednostkowych decyzji o warunkach zabudowy, bowiem brak jest prawa miejscowego. Zatem brak realizacji projektu Studium... będzie skutkował dalszym przeobrażaniem środowiska przyrodniczego w tereny zainwestowane. Nie podjęcie działań inwestycyjnych i pozostawienie analizowanego obszaru w dotychczasowym użytkowaniu nie byłoby właściwe z punktu widzenia zarówno przyrodniczego jak i gospodarczego. Warto zaznaczyć iż wyznaczona w obowiązującym Studium... rezerwa terenowa zabudowy (głównie

zabudowy mieszkaniowej) nie zaspokaja w pełni rosnących potrzeb ludności, bowiem zabudowa wkracza decyzjami także na tereny wyznaczone w obowiązującym Studium... jako tereny rolne.

Analizowaną część miasta Skaryszew (obszar B) cechuje znacznie mniejsza presja urbanistyczna, mimo że obowiązujące Studium... wyznaczyło tereny inwestycyjne generalnie we wschodniej części tego analizowanego obszaru (tereny mieszkaniowo – usługowe po południowej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 oraz tereny produkcyjno – usługowe po północnej stronie drogi). Obszar ten także nie jest objęty prawem miejscowym i zabudowa pojawia się na podstawie decyzji o warunkach zabudowy

Podstawowym założeniem projektu Studium... jest idea tworzenia zwartych układów osiedleńczych oraz niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy i zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego. Zasięgi terenów budowlanych zweryfikowano pod względem istniejącego stanu zagospodarowania, planów i możliwości inwestycyjnych samorządu oraz wniosków mieszkańców.

Projekt Studium..., odpowiadając na potrzeby społeczne, wyznacza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową (w tym strefa mieszkaniowo – usługowa w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza na analizowanej części miasta Skaryszew (obszar B)) i usługową. Po północno – zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 733 wyznacza strefę aktywności gospodarczej.

Należy podkreślić, iż na części obszaru A możliwość zainwestowania warunkuje szczegółowym rozwiązaniem problemu sezonowego podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych na znacznej części sołectwa) oraz udrożnienie systemu melioracyjnego chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa. Możliwość intensyfikacji zagospodarowania uzależnia od wyniku wykonanych prac i zabezpieczeń. Do czasu ustabilizowania niekorzystnych obecnie warunków wodnych dopuszcza zaś jedynie możliwość remontu, przebudowy i rozbudowy w ramach istniejących nieruchomości, bez prawa budowy nowych budynków.

Prócz terenów inwestycyjnych projekt Studium... wyznacza tereny otwarte. Chroni kompleksy leśne przed zmianą przeznaczenia ich na cele nieleśne. Bezpośrednie sąsiedztwo (od zachodu i południa) cmentarza zlokalizowanego w obszarze B oraz północno – wschodnie krańce sołectwa Nowy Maków i obszary przylegające do istniejących kompleksów leśnych w obrębie sołectwa przeznacza do dolesienia. Ma to na celu powiększenie przestrzeni leśnej gminy oraz stworzenie ciągów ekologicznych. Powyższa polityka sprzyja tworzeniu zwartych kompleksów leśnych.

Ponadto projekt Studium... pozostawia część analizowanych obszarów w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu. Są to zachodnie krańce analizowanej części obszaru B oraz znaczne obszary w północno – zachodniej, południowej i południowo – wschodniej części sołectwa Nowy Maków (obszar A).

Wprowadzone zmiany w obowiązującym dotychczas Studium... pozwolą na realizację nowej polityki przestrzennej gminy, zakładającej:

- uporządkowanie istniejących terenów inwestycyjnych;
- wyznaczenie nowych przestrzeni rozwojowych;
- udrożnienie układu komunikacyjnego;
- wzbogacenie elementów środowiska przyrodniczego i wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi - obwodnicy południowo-zachodniej i pasów

dolesień;

- stworzenie podstaw formalno-prawnych do tworzonego planu miejscowego tych terenów.

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego. Wystąpi szereg czynników, które będą w różnym stopniu: bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótko-, średnio- i długoterminowym, stałym i chwilowym, pozytywnym i negatywnym oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Wpływ na zmiany zachodzące w środowisku będą miały inwestycje: rozbudowa zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, składowo - magazynowej, budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych, z tymże największy rozwój funkcji produkcyjnej oraz wprowadzenie drogi ekspresowej S12 oraz obwodnicy miasta Skaryszew w ciągu drogi krajowej nr 9.

Niemniej jednak w projekcie Studium... zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. W szczególności:

- wyznaczenie obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz wykluczenie ich z możliwości urbanizacji, by mogły one pełnić jedynie funkcje przyrodnicze - tereny leśne, tereny rolne;
- wzmocnienie systemu przyrodniczego przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych – wskazanie terenów pod dolesienia; promowanie polityki sprzyjającej tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- przyjęcie w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów objętych prawną ochroną, zasady ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie przed przeinwestowaniem;
- ustalenie ochrony zieleni leśnej na terenie lasów i dolesień, a na terenach rolnych zadrzewień śródpolnych i zieleni śródpolnej;
- zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej;
- ustalenie ochrony gleb pochodzenia organicznego bez względu na klasę bonitacyjną;
- promowanie rolnictwa ekologicznego mające na celu przeciwdziałanie zanieczyszczaniu gleb szkodliwymi nawozami;
- ustalenie ochrony wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją (w tym zasobów wodnych GZWP);
- uznanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko jako funkcji niewskazanych na wyznaczonych terenach budowlanych;
- wprowadzenie obowiązku dokonywania na terenach zmeliorowanych, przed realizacją obiektów budowlanych, odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych w taki sposób, aby umożliwić funkcjonowanie systemu na terenach sąsiednich; zachowanie rowów melioracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych;
- ustalenie obowiązku kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo terenów wyposażonych w sieć wodociągową;
- akcentowanie ważności systematycznego rozwoju sieci infrastruktury technicznej, możliwie wyprzedzająco w stosunku do realizacji nowej zabudowy;
- akcentowanie rozwiązań nie powodujących zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego oraz gleb - podłączenie w miarę potrzeb

budynków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni, segregacja i gromadzenie odpadów w urządzeniach do tego przystosowanych oraz pozyskiwanie energii ze źródeł ekologicznych;

- dopuszczenie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych jedynie zagospodarowania umożliwiającego realizację zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych;
- tworzenia zwartych układów osiedleńczych;
- wprowadzenie klarownej granicy urbanizacji poprzez wyznaczenie drogi – obwodnicy południowo – zachodniej;
- postulowanie kształtowania układów osiedleńczych w taki sposób, aby minimalizować negatywny wpływ drogi ekspresowej S12 na zabudowę;
- ustalenie obowiązku udrożnienia, odbudowy i budowy systemu odwadniającego obszary wsi Nowy Maków chroniącego przed niepożądaną retencją i napływem wód na obszary mieszkaniowe tego sołectwa;
- uwarunkowanie możliwości realizacji zainwestowania na części terenów urbanizacyjnych sołectwa Nowy Maków poprawą niekorzystnych obecnie warunków wodnych – sezonowy problem podtapiania (wysoki poziom wód gruntowych na znacznej części sołectwa).

Negatywny wpływ będzie miało nieuchronne zredukowanie terenów otwartych. Wzrost zanieczyszczenia powietrza i poziomu hałasu nastąpi wraz z realizacją drogi ekspresowej S12 oraz obwodnicy miasta Skaryszew w ciągu drogi krajowej nr 9.

Przedstawione w projekcie zasady, rozwiązania są wystarczające i zapewnią odpowiednią ochronę zabytków, krajobrazu, środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja projektu Studium... wiąże się z efektami gospodarczymi oraz skutkami powodowanymi w środowisku przyrodniczym. Powinna odbywać się w sposób ograniczający lub zapobiegający negatywnym skutkom środowiskowym planowanego rozwoju obszaru.

Przy pełnej realizacji ustaleń projektu Studium..., która będzie jednocześnie uwzględniać warunki i zasady zagospodarowania terenu oraz potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego nie powinny wystąpić takie zagrożenia środowiska mające swoje źródła w obszarze opracowania, które prowadziłyby do zagrożenia zdrowia i życia ludzi.

Zagrożenia dla środowiska obszaru objętego projektem Studium..., a przede wszystkim dla realizacji jednego z podstawowych jego ustaleń, jakim jest racjonalne wykorzystanie obszaru gminy, polegające na uzupełnieniu dotychczas wyznaczonych terenów oraz na tworzeniu nowych, skoncentrowanych zespołów zabudowy z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców, mogą wynikać z niepełnej realizacji ustaleń zawartych w analizowanym dokumencie. Jak wykazuje praktyka, najczęstszymi przyczynami braku efektów, lub nawet pogorszenia warunków życia są:

- narastająca dysproporcja między przyrostem substancji budowlanej, a poziomem wyposażenia obszaru, szczególnie w infrastrukturę komunikacyjną i kanalizacyjną,
- dowolna interpretacja ustaleń Studium w polityce realizacyjnej, prowadząca nieuchronnie do narastania chaosu przestrzennego obszaru,
- brak realizacji ustaleń odnoszących się do kształtowania terenów otwartych, w szczególności terenów wód otwartych, dolin i zieleni ochronnej cieków wodnych,

- dopuszczenie do zaśmiecania terenów otwartych na skutek niekonsekwentnego i niepełnego wdrożenia systemu gospodarki odpadami.

Stąd szczególna rola samorządu lokalnego w konsekwentnej egzekucji przepisów obowiązującego prawa, w tym lokalnego, jakim jest plan zagospodarowania przestrzennego.

Studium... jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska oraz zgodny z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi, z planami i programami z zakresu ochrony środowiska.

13. WNIOSKI DO PROGNOZY

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne wnioski do sporządzanej prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skaryszew w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.